

DOMAČI PRIJATELJ

Vsebina 4. številke:

Nagrade. — Lonin piruh (Ivan Albreht). — Kriza (Danilo Gorinšek). — Blaznikom (Gustav Strniša). — Vstajenje (Mirko Kunčič). — Materinski dan (L. N.). — Tolstoj o svoji materi (Slavoj Bolhar). — Ljubezen (Michael Zaščenko, prevel Iv. Vuk). — Rešen (Jaroslav Hašek, prevel Iv. Vuk). — Prigoda avtomobilista (B. Podgoršek). — Obrazi iz ljubljanske drame — Ivan Levar, Cirila Škerlj-Medvedova (Silvester Škerl). — Onim, ki hočejo, ali morajo graditi lastni krov (arh. Ivan Zupan). — V maju (Marinka Sever). — Plesalec (Gustav Strniša). — Štrom sveta. Interesantna mesta. — Vratomne vaje. — Na železnem konju. — Weeck-end (Ne-

deljski oddih). — Križev pot slovenskega avtomobilista. — Še nekaj o Fordu. — Ameriški Slovenci za domovino in v domovini. Je-li ljubljanski velesejem potreben. Trenutek (Marija P.). — Naša miza. — Lasje in njih nega. — Otroku, ki je zašel (Danilo Gorinšek). — Prijateljice (Y. Linkeus, prevel F. P.). — O harmoniji barv (Prof. S. Šantel). — Modno poročilo. — Listnica uprave. — Listnica uredništva. — Smešnice. — Priloga: Solnčna roža (Dr. Fr. Zbašnik). — Naslovna stran, originalni linorez „Avto“ in inicijalke (lesorezi) na strani 93, 98 in 101, so delo slikarja-grafika E. Justina. — Ta številka ima 48 strani.

SLAVKO RUS, URAR IN DRAGULJAR

LJUBLJANA, Dunajska cesta 9

Priporoča svojo novo otvoreno trgovino z zlatino, srebrnino in švic. urami.

Budilke — China srebro, stenske ure.

Vsa popravila ur in zlatnine izvršuje se precizno in ceno.

Oglejte si zalogo.

Pri nakupu — prodaji nepremičnin
posreduje najuspešneje

REALITETNA PISARNA družba z o.z.

Ljubljana, Miklošičeva c. 4.

„Proja“ terpentinska krema daje usnju lep blesk, ter ohranjuje usnje.

Kdor varčuje, uporablja edino „PROJA“ terpentinsko kremo!

ZDRAVILIŠČE

Rogaška Slatina

**Svetovno znani
zdravilni vreli:**

**Najlepše in najmo-
derneje urejeno zdra-
vilišče v kraljevini SHS**

Tempel.

Styria.

Donat.

**Zdravljenje vseh želodčnih in črevesnih
bolezni, bolezni mehurja, žolčnih kam-
nov, srca, ledvic in jeter.**

Pred- in posezona:

1. V. do 15. VI. in od 1. do 30. IX.

Glavna sezona:

15. VI. do 31. VIII.

**Najboljši čas za zdravljenje
je pred- in po glavni sezoni!**

**Cene zmerne. — Izven glavne sezone
znatni popusti. — Igra vojaška godba.
Največji komfort. Radio. — Zdrav-
niki-specialisti. — Röntgen. — Prometne
zveze zelo ugodne. — Na železnici po-
sebni popusti.**

Razpošiljanje mineralne vode.

Zahtevajte prospekte!

Ravnateljstvo zdravilišča.

1828

1928

KNJIGOTISK
LITOGRAFIJA
OFFSETTISK
KARTONAŽA
KNJIGOVEZNICA

LE PRI

J. BLASNIKA NSL.
V LJUBLJANI, BREG 10-12

Knjigarna

Nova založba

r. z. z o. z. LJUBLJANA, Kongresni trg šte. 19 in

Podružnica prej I. Giontini

LJUBLJANA, MESTNI TRG ŠTEV 17

priporoča v nakup svojo bogato zalogo vseh šolskih in pisarniških potrebščin ter knjige lasice in drugih za ožb. Ima tudi liko zalogo barv za slikanje na blago in svilo.

IVAN BIZOVIČAR

VRTNARSKO PODJETJE

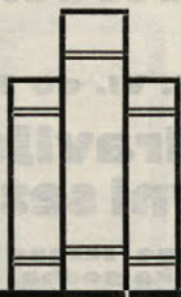
LJUBLJANA, Kolizejska ul. 16

priporoča svojo bogato opremljeno vrtnarstvo, kakor tudi okusno izdelane vence, šopke in trakove. — Na razpolago so tudi sadike najzlahotnejših cvetlic in zelenjave vsake vrste. — Izposojevanje dekoracijskih dreves.

Nasaditev vrtov in balkonov. — Naročila na deželo se izvršujejo točno in solidno.

SALDA - KONTE
ŠTRACE - JOURNALE
ŠOLSKE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIŽICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH

**KNJIGOVEZNICA
K. T. D.**

V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE

KLISJEJE

VSEH VRST, ČRTNE IN AVTO-
TIPIJE, IZDELUJE PO PRED-
LOŽENIH RISBAH, PEROPISIH
IN SLIKAH ZA NAVADEN TISK
ALI ZA FINEJŠO IZVEDBO V
ENI ALI VEČ BARVAH TOČNO
PO NAROČILU IN V NAJKRAJ-
ŠEM ČASU PO NIZKIH CENAH

JUGOGRAFIKA, LJUBLJANA

TISKOVNA IN ZALOŽNA DRUŽBA Z O. Z. SV. PETRA NASIP 23.

DOMAČI PRIJATELJ

MESEČNIK ZA ZABAVO IN POUK.

Leto II.

30. aprila 1928.

Štev. 4.

Izhaja koncem meseca. — Naročnina letno 30.— Din, polletno 17.— Din. — Posamezna šte. 4.— Din. — Izdaja: konzorcij „Domačega prijatelja“. — Odgovoren za izdajateljstvo in uredništvo urednik Emil Podkrajšek, upravnik agr. Vladimir Sergejev. Za tiskarno J. Blasnika nasl. v Ljubljani Mihael Rožanec. Vsi v Ljubljani. — Uredništvo in uprava sta v Ljubljani, Aleksandrova cesta 7. — Rokopisi se ne vračajo.

Nagrade za naše naročnike in čitatelje!

V zadnjem času dobivamo od naših prijateljev in znancev veliko naslovov novih naročnikov. Da te prijatelje nagradimo, in da damo tudi drugim priliko za nabiranje novih naročnikov ter da razširimo našo revijo pri sleherni družini, smo se odločili, da bomo dajali onim, ki bodo pridobili nov krog čitateljev, sledeče nagrade in sicer:

I. ZA 100 NOVIH NAROČNIKOV: { 1 garnitura Berndorf jedilnega orodja, 30 komadov in sicer 6 velikih žlic, 6 kavinih žlic, 6 moka žličk, 6 nožev in 6 vilic, ali Thowe-camera fotoaparāt 9 × 12 cm za plošče in filme z dvojnimi objektivi, z dvema kasētama, odlične, precizne in fine kvalitete z objektivom 1:6:3 (glej sliko).

II. ZA 50 NOVIH NAROČNIKOV: { 1 potni kovčeg, fin iz pravega vulkan fibra, (glej sliko), ali 1 gramofon za vse plošče, 30 × 18 × 14 cm (glej sliko).

III. ZA 30 NOVIH NAROČNIKOV: { 1 zapesna damska ura, zlato fine Double kvalitete (glej sliko), ali moško nikelnasto žepno uro, ali kovčeg, ali fina poniklana garnitura za kadiłce.

IV. ZA 20 NOVIH NAROČNIKOV: { 1 turistovski nahrbtnik iz lovskega platna z dvema žepama, ali 1 aktovka, ali 1 garnitura za kadiłce iz medi, ali 1 fina elegantna vaza iz bakra ali medenine, ali 1 fotografični aparat 6 × 9 cm, ali 1 kino-aparat, ali 1 damska kopalna obleka, ali 1 manikirgarnitura, ali 1 omarica za pisma iz medi (glej slike).

V. ZA 10 NOVIH NAROČNIKOV: { 1 samovar za turiste in izletnike, ali 1 snežni kotel iz medi, ali 1 razpršilec in 1 steklenica Eau de Cologne, ali 1 aparat za britje, ali 1 žoga za nogomet, ali 1 Termosteklenica ali 1 garnitura orodja za rezlanje (glej slike).

VI. ZA 5 NOVIH NAROČNIKOV: { 1 risalno orodje, ali 1 vaza za rože iz medi, ali 1 par svilnatih ženskih ali moških nogavic, ali 1 krtača za lase ali obleko, ali 1 ogledalo, ali „Domači prijatelj“ letnik 1927, vezan v elegantne platnice, ali 1 pepelnik in druge nagrade.

VII. ZA 1. NOVEGA NAROČNIKA: Zbirko pesmi „Dedek Jež“ Gustava Strniše s slikami, ki izide ob Binkoštih. Vse te nagrade si lahko vsak ogleda v naši izložbi v Ljubljani Aleksandrova cesta št. 7.

Do teh nagrad ima vsak pravico. Prijavljanje naročnikov se izvrši ali ustno, ali pismeno po zdolaj označenem vzorcu. Naslovi novih naročnikov morajo biti čitljivi. Ko bo uprava prejela naslove, bo takoj vsakemu novemu naročniku poslala vse dosedaj izišle štiri številke dokler je zaloga in priložila položnico. S to položnico mora vsak novi naročnik nakazati 30.— Din. Šele ko so nakazila izvršena, dobi nabiralec eno izmed gori navedenih nagrad. Če se nagrada pošlje po pošti, plača poštnino nagrajenec. Da ne bo kasneje nepotrebne pisarenja, naj vsak nabiralec že v prvem seznamu, ki ga bo poslal, omeni, kakšno nagrado si hoče zaslužiti. Vsa nadaljna pojasnila daje uprava.

Torej na delo, kajti čim več bo naročnikov, tem lepši in boljši bo Domači prijatelj.

Uprava v Ljubljani, Aleksandrova c. 7.

VZOREC NABIRALNE POLE!

Ljubljana, dne 5. maja 1928

Upravi Domačega Prijatelja v Ljubljani, Aleksandrova cesta 7.

Pozivno na Vaš razpis v četrti številki Vam pošljam 3 naslove, katerim takoj pošljite položnice. Reflektiram na IV nagrado zato Vam bom v kratkem poslal še 17 naslovov. Gledal bom na to, da bodo moji naslovniki plačali naročnino. Ko bo 20 naročnin vplačanih, mi pošljite 1 fotoaparāt 6 × 9 cm.

Tek. št.	Ime	Bivališče	cesta	Hiš. št.	Zadnja pošta	Opomba
1	Urbane Ivan	Ljubljana	Vidovdanska c.	6	—	
2	Jančigaj Anton	Dobrova pri Ljubljani	—	38	Dobrova pri Ljubljani	
3	Jerančič Oton	Glince	Tržaška cesta	12	Vič pri Ljubljani	

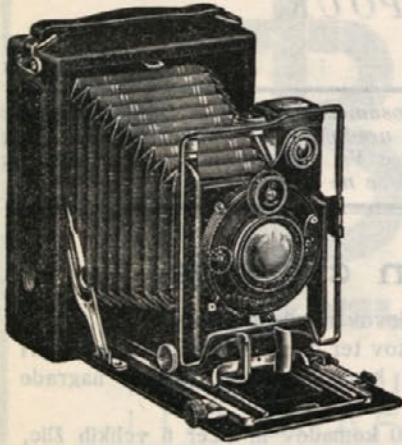
S spoštovanjem

VALENTIN RAVNIHAR, nabiralec

moj naslov: Ljubljana, Emonska cesta šte. 12/II.

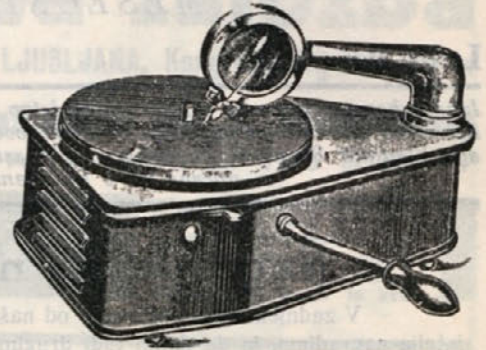
'Nekaj nagrad Domačega prijatelja.

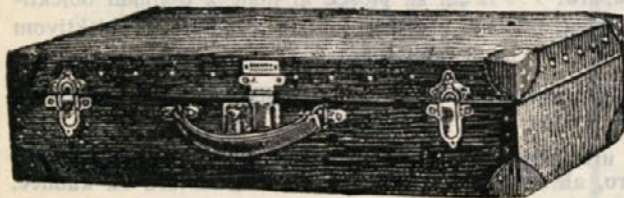
I. nagrada.

III. nagrada.

II. nagrada.

II. nagrada.

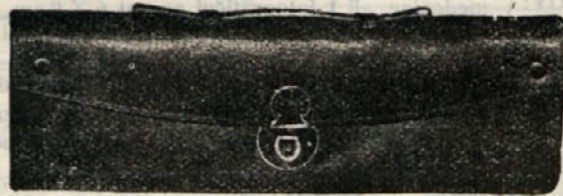
III. nagrada.

IV. nagrada.]

IV. nagrada.

IV. nagrada.

IV. nagrada.

V. nagrada.

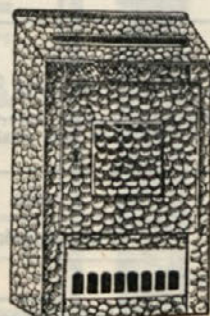
V. nagrada.

IV. nagrada.

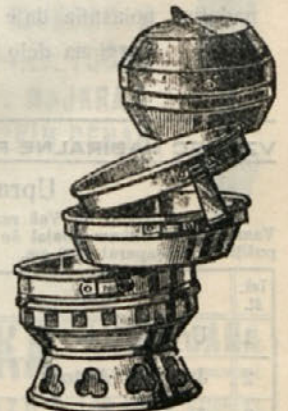
IV. nagrada.

IV. nagrada.

V. nagrada.

V. nagrada.

Čitaj razpis na prvi strani!

Ivan Albreht:

Lonin piruh.

razigrano se loti umivanja in ves čas nekaj momlja.

„Kako pa z Seewaldom?“

„Po Loni me je vprašal — Je rekel, da naj pride po piruhe —“

„Kaj?! Seewald po Lonci?“

„Saj ti pravim —“

Materi nikakor noče v glavo. Seewald, graščinski logar in tak gospod, pa da bi — Stari se ga je gotovo nabral domov grede, pa sliši slavčke peti...

Toda Bošti govori še dalje in je trden. Pripoveduje, kako mu je gospod Seewald omenil, da je v gozdu prepodil Lonco, ko je nabirala drva, kako ji je vzel sekuro in jo nahrulil. To pa da je storil samo zaradi družine, zavoljo punčar, ki so bile ž njo. Vsem ne more dovoliti takšne svobode, drugače bi druhal kmalu izropala cele gozdove, Lonca pa da lahko nabira drva, kolikor se ji ljubi, ker je Bošti poštenjak.

Materi se zdi vse kakor čarobna bajka. Res, čisto resnično je logar pred par dnevi nagnal Lonco in ji vzel sekuro. Dekle je takrat vse obupano prijokalo domov, toda mati si tega ni upala povedati možu.

Zdaj je nestrpna in bi že rada imela hčerko doma, da ji razodene novico. Spodrecana in z zavihanim krilom stopi za hišo, da bi pogledala proti gozdu, če že ne prihaja Lonca. V borovju šumi, iz dalje odmeva bobnenje hudournika.

„Lona,“ zategne mati, ko se ji zazdi, da čuje meketanje koz. Še dvakrat, trikrat zakliče na ves glas, pa se ji odzove Lona, ki kmalu za tem prižene dve beli kozi.

„Ali me niste klicali?“

„Seveda. Pojdi hitro v hišo!“

Dekle zapre kozi v hlevce, stopi v vežo, odloži coklje in plane v kuhinjo. Šop vrbinja z baršunastimi mačicami položi na mizo, a v čašo vode vtakne šopek belih, rdečenadah-njenih telohov. Nekoliko prezebla je, pol otrok še, kakor popek sveža in ljubka.

„Kaj je?“

„Gospod Seewald —“

„Logar?“ zadrhti Lona in zardi. Ali mati in oče v svojem veselju ne opazita, da je mla-

ati še ni bila gotova z večerjo, ko je prišel oče Bošti ves črn in zamazan iz tovarne, vendar nocoj ni godrnjal in rentočil, ampak je mirno sedel v kuhinji za mizo in se nekam zadovoljno pohajljal, da so tupačam zarumeneli izpod plavosivih brk redki zobje.

„Sama ne vem, kako je to,“ se je hotela opravičevati mati Lena, „nikamor ne morem z delom —“

„Nič, nič,“ je zadovoljno miril Bošti, „kaj naj, saj ni sile!“

Potem po kratkem odmoru:

„Ti, kje je pa Lona?“

„Lona? S kozami je šla. Saj veš, da mi že primanjkuje vejnika —“

„No, no, aha —“

Lena gleda.

„Kaj pa imaš?“

„Stavim, da ne ugameš —?“

Mati je bolj in bolj radovedna.

„No, kaj porečeš, a?“

„Nič —“ se začne smehljati še mati.

Tako čudno se ji zdi nenadoma, kakor da je posijalo od nekod nevidno solnce. In vendar spet: ko da bi se morala bati...

„Veš, s kom sem govoril danes?“

„Ti —?“

„Res, no! — Z logarjem Seewaldom sva se menila.“

Bošti je že sama svečana radost. Skoraj

denki hudo ob tem imenu in da ne ve, kam bi z očmi.

V razsekanih stavkih ji dopovesta nepričakovano srečo, toda Lona bolj in bolj vzdrhteva. Kakor omotena sledi materi in zašepče:

„Jaz ne pojdem —“

„Kaj ti pa je?“

„Sram me je, mati —“

Oče ne sliši, mati nejevoljno strese z rameni in se smeje:

„Beži, beži, saj nisi več otrok —“

In nič več. Zdaj je na vrsti delo. Treba je vse osnažiti, treba urediti obleko, streči očetu in pripraviti bratcem, da bodo mogli jutri k vstajenju. Trda, pozna noč je že, ko so roke še polne dela. Oče Bošti že počiva, tudi mlajša deca se že ziblje v snu, le mati Lena in Lonca sta še pokonci.

„Kaj si rekla, da te je sram,“ se domisli mati, „zakaj?“

„Tako —“

„Ali si neumna?“

„Ne morem pomagati, mati, ali ta logar je tako čuden. Ne veste, kako gleda. — In takrat, ko mi je vzel sekiro —“

„Kaj?“

„Ah, nič! Tako me je lovil in stiskal in —“

„Kaj še —?“

„Nič —“ dahne Lonca že v solzah in je rdeča ko piruh.

Materi se zasenči pogled, ali samo za hip.

„Seve, kadar te naleti pri prepovedanem poslu, te ne bo božal. Ali kaj hočemo, ko smo reveži. Veseli smo lahko, da je še vsaj tako!“

Potlej vrže blazino na tla. Ko že ležita, nadaljuje:

„Koliko jih je, ki niti tega nimajo. Kar nič ne bodi visoka, Lonca, pa ne jemlji prehudu, če te je malo trdo prijel. Vidiš, to je njegova služba. Dober človek je pa le. Med gosposkimi je malo dobrih.“

Lona ne reče nič. Samo v blazino skrije obraz in premišljuje. Še tik pred spanjem se ji zazdi, da sega spolzka, mastno svetla roka po njej. Preplašena krikne in plane kvišku, toda pošasti ni nikjer. Le mati v spanju zagodrnja kraj nje in se obrne na drugo stran. Lona trudno omahne in se izgubi v divjem,

morečem snu, ki jo mori vse do jutra, ko jo splašajo očetov glas:

„Hej, pokonci, pokonci, ali ne slišiš, da so zvonovi že nazaj iz Rima?“

Lonca plane kvišku.

„Sadje, sadje trest, da bo kaj letine!“ poveljuje oče Bošti. Mati se spuste v tek na vrt in začno tresti mlade jablane in slive. Še lani je tudi Lonca v vedri razigranosti zadostila temu običaju, letos pa gre kakor v megli.

Ko se vrne v kuhinjo, se ji zdi očetova veselost neumna in skoraj smešna.

„Ali je že pripravljeno jajce?“ sili Bošti.

„Saj ne gori voda,“ zbode Lona, a Bošti kakor tujec:

„No, kaj pa je danes, da si tako na kratko nasajena?“

„Trudna je,“ priskoči mati na pomoč, „saj sva bili skoro vso noč pokonci.“

Medtem Lona vzame sveže jajce, ga na obeh koncih malce odpre in pihne, da zdrkne vsebina iz lupine. Potlej z voskom zadela eno luknjo, naliže v lupino blagoslovljene vode in izroči takšno jajce očetu. Bošti se odkrije, prekriža in stopi pred hišo ter vrže jajce čez streho.

„Dobro sem zagnal,“ pravi potem, „ognja se nam letos ni treba bati.“

Dopoldne mine kakor dih. Naenkrat je treba nesti k blagoslovu.

„Ali imata žegen pripravljen? Že vabi!“ priganja oče Bošti.

Lona zadene jerbašček na glavo in odnese proti kapelici, kjer je zbranih že lepa vrsta žensk iz vasi. Čim je obred končan, odnese dekle velikonočni tovor nazaj domov in hoče v posteljo, češ da se je prehladila, toda Bošti ne odleže.

„Saj veš, da moraš k logarjevim. Kaj pa misliš? Saj ni milost zanj, če smemo mi k njemu, ampak čast za nas.“

Zdaj ni več izgovora.

„Saj pojdem s tabo, da ti ne bo nerodno,“ odloči nazadnje Bošti in dekle se umiri.

Ko prideta do vile, kjer biva logar Seewald s svojo družino, je Lonca vsa potna od groze, oče pa mirno pozvoni. Postarna dekla pride odpirat in spremi gosta v lepo sobo, kakršne Lonca dotlej še ni videla.

„Bom takoj povedala gospodu,“ čeblja dekla, „gospe pa ni doma, so nekaj bolehnii,

pa so se odpeljali k svojim. In tudi Hilda in Kurt sta šla ž njimi.“

Med govorjenjem nekam pomilovalno pogleduje Lono, a mladenki se zde deklina besede kakor kladiva, ki padajo razbeljena po njej.

„No, no, Bošti, lepo, da ste prišli. In Lonca tudi,“ ju pozdravi logar, ko vstopi. V letih je že, malo siv in naguban, sicer pa še vitek in čvrst.

„Meta, dajte očetu Boštiju malo postreči. Kar v kuhinji spodaj lahko. Z Lonco bova pa medtem malo pogledala Hildine stvari in slike. In pa piruh, piruh bo treba izbrati, jelite, oče Bošti.“

Bošti je ves v zadregi od same sreče. Nič ne more reči, samo nerodno se priklanja in stopica semtertja, ko da stoji na žerjavici.

Lonca čuti na sebi logarjev pogled in gleda v tla.

Dekla Meta spremi medtem Boštija v kuhinjo in ga začne gostiti, a logar sprovaja Lonco po razkošnem stanovanju. Kaže ji slike, vezenine in razno svetlo drobnjavo, ki ji Lonca ne ve ne imena ne pomena. Ko prideta v zadnjo sobo z razgledom na vrt, zaklene logar vrata. Majhna, razkošna sobica. Na okrogli mizici je lična košarica, polna raznih dobrot, a na vrhu živo rdeč piruh.

„Tole boš vzela potem s seboj,“ ji pokaže logar.

Ker se dekle ne zgane, ji začne razkazovati sam. Razkošna, prosojno tenka svilena obleka je med darili in drobčkana zlata zapestnica.

„No, kaj praviš?“

Lonin molk vznemiri logarja. S silo se premaguje, ko ji pravi:

„Pa se malo odpočij!“

Pokaže ji na divan in Lona sede...

V kuhinji medtem Bošti pridno sega po ponudeni dobrinah in kramlja z Meto.

„Ah, kako je Lona vesela,“ se vzradosti, ko se mu zazdi, da je čul krikniti hčerko.

Kmalu nato prideta logar in Lona v kuhinjo. Gospod Seewald je dobre volje, Lonca pa bleda in objokana.

„Tako, oče Bošti, tukaj pa še sekuro, pa naj ostane pri tem, kakor sem dejal včeraj,“ mu ponudi logar odvzeto sekuro. Ko jo Bošti prime, začuti v roki bankovec —

„Oh, gospod, saj ne bi bilo treba —“

Kar spravite, pa je! S pametnimi ljudmi sem vedno dober,“ ga zagotovi Seewald z dostojanstvom v naglasu. Potlej Loni:

„Saj mislim, da se bova še kaj videla. Sem radoveden, kako ti bo pristojala obleka.“

Bošti, ki je že vinjen, zmedeno gleda okrog in se poslavlja.

„Oh, takih piruhov pa še ne, kar sem na svetu,“ pove doma in začne pred ženo razgrinjati Lonin zavitek.

„Jaz tudi ne,“ sikne Lonca in se sesede na stol.

„Joj, to moraš pač res pomniti“ potrdi mati.

„Oh, mati, do groba,“ zaihti hčerka, pograbí svileno obleko in jo hoče vreči na ogenj.

„Lona!“ krikne mati.

Hčerka pogleda zmedeno, plaho, kakor preganjana žival.

„Saj si vendar dobila za piruhe,“ se smehlja oče.

Lona se niti ne ozre po njem. Vsa bleda stopi k materi in ji zašepeče:

„Za piruhe, mati, ali veste — Zaslužila!“

„Joj,“ se pograbi Lena za glavo, „Bošti, Bošti, kaj si storil!“

Oče Bošti gleda ženski in se smeje. Na toplem ga je pijača še bolj omamila. Brez umevanja gleda ihteči ženski in brunda sam zase:

„Piruh pa tak! To je nekaj, res, za vse žive dni —“

SCHWABOV BAJACO

Danilo Gorinšek:

Kriza.

Tako se je začelo: Vsa prelest mesečne, zgodnje pomladne noči je šumotala liki mogočen slap skozi okno. V sobi sta bila učiteljica Majda in on, umetnik Mirko. Njeni mehki, beli prstki so drseli po tipkah klavirja, on je pel: „Maro, ne plači...“ Na vasi je sanjal pokoj. Slap mesečine skozi okno, pokoj na vasi, sanjavi akordi klavirja in mehki glas Mirkov, vse se je strnilo to noč, — mogočno jima je zaplapolalo v srcih... Pretrgan akord... Mirko jo je bil ugrabil, da sta zdrknila na divan poleg klavirja. Tako in tisto noč se je začelo.

Potem je prišel tisti véliki dan. On, umetnik Mirko je sedel v naslonjaču, v naročju je pestoval Majdo in govoril. Zdelo se ji je, da jo pelje v daljne in neznane, vse s solncem obžarjene pokrajine. To ni bil več on, ki ji je govoril, nekdo drugi je bil, ki je govoril iz njega. Ona je to čutila. Ta hip je zaslutila vso svojo malenkost ob njegovem silnem carstvu. Ampak Majda je hotela Mirka zase, da bosta imela sobico in kuhinjo in da bosta srečna. Tako pač ni hotela v njegovo carstvo. Bala se je zanj. Kajti njegovo carstvo je prostranejšo od večnosti... Tisti dan ga je prosila, da bi prosil za kako službo. In Mirko, umetnik Mirko jo je poljubil in mislil da je zmagal v sebi umetnost — Majdi na ljubo. In je prosil za službo. To je bil tisti veliki dan.

Čez dva meseca je prejel: „Mirko Majhen, svršeni gimnazijalec iz Podbrda, postaljen je u pošti i telegrafu Ljubljana za pripravnika u 5. grupi II. kategorije“. Tisti dan je Mirko naravnost iz Majdine sobe, ves srečen in omošten, nastopil službo na pošti. Paketna pošta. Mirko je sedel za mizo, pisaril, pred njim so pregrinjale številke list za listom, a Mirko ni vedel za te številke. Šele, ko ga je tovariš opozoril, se je zavedel. Tako so tekli dnevi. Vsi enaki. Učiteljica Majda je šivala balo. V vsako nitko je vplela utrip svojega srca zanj, za Mirka. Nitka za nitko, nitko za nitko, in srce je zagorelo v mogočnem koprnjenju... Na pošti pa je sedel Mirko za mizo in sešteval: Tri,

devet, dvajset, dvajsetšest, pred očmi pa so mu zaplesale note, v ušesih mu je zabrnela melodija, par sekund je strmel zamaknjen v tajnostno godbo, potem pa se je spet zavedel in začel od kraja: Tri, devet, dvajset, dvajsetšest... A komaj je zajel z očmi številko tri in jo polglasno ponavljal zase, že so ga odvedle melodije in mu je završalo pred očmi in v ušesih, številka tri je izginjala pred očmi, kot pokrajina v gosto meglo, godba mu je naraščala v ušesih, nevede je s svinčnikom udarjal takt, naenkrat pa se je zdrznil in planil po koncu. Zavedel se je spet, godbe ni bilo več, z dlanjo si je obrisal potne srage na čelu, par korakov hlastnih in nervoznih stopal po pisarni, potem pa spet: Tri, devet, dvajset, dvajsetšest... Zvečer ob šestih njegovo delo še zdaleka ni bilo opravljeno. Ostajal je po pol noči v pisarni in delal. Po noči so mu vstajale pred očmi številke tri, devet, dvajset, dvajsetšest in tako naprej. Obrnil se je v postelji proti zidu, a tedaj so mu lezle številke iz zidu, liki črni ščurki. Potegnil je odejo čez glavo, a številke so zažarele pred njegovimi očmi, liki svetle zvezde po noči. Vstal je Mirko, se oblekel in drvel na cesto.

Drugi dan je bil prvi v mesecu. Mirka je čakalo ogromno delo. Ves utrujen je zjutraj sedel za mizo in odprl okence za stranke. Tedaj še ni bilo nobene stranke. Mirko se je naslonil na stol, narahlo zamizal in tiho požvižgaval. Videl in slišal je vse pred sabo kot je želel: Polno gledališče. Orkester buči, zdaj jočejo tiho gosli, polagoma naraščajo glasovi, vse tone v gledišču, vse tone v teh akordih... Mirko dirigira, krili z rokama, in — zapoje... Ko se zagleda skozi okence, vidi, da že čaka mnogo strank. Kri mu šine v lice. Opravi prvo stranko, sešteva, sešteva, a spet mu buči v ušesih, začne od kraja s seštevanjem, a ne pojde, skoči kvišku ves oblit s potnimi sragami; ves bleđi... Tisti dan so ga poslali domov. Bolan je. Čez teden dni so ga pozvali k predstojniku. Tam je prejel: „Gospod Mirko Majhen, pripravnik u 5. grupi II. kategorije, pošte i telegrafa Ljubljana, otpušten je na osnovu čl. 234. zakona o činovnicama i osta-

lim državnim službenicima, iz državne službe u interesu iste.“

Mirko je dolgo strmel v odpustnico, potem pa je klonil in odšel. — Ko je prišel na Majdino stanovanje, je vsa srečna šepnila na njegovo uho: „Oče si!“ Mirko je zbežal iz sobe... Ni ji povedal o odpustu.

Mirko je bežal proti gledališču. Vso pot do gledališča je bežal. Pred gledališčem je obstal. Z notranjščine je zvenela godba. Taka, kot mu je zmerom brnela v ušesih. Vsega ga je objela. Ves je trepetal. „Tu sem vendar enkrat doma“ je zavriskalo v njem in je stekel po stopnicah do ravnateljske pisarne. Ves

Gustav Strniša:

Ljubim vas, ki ste hodili lastno pot,
v preišljevanju globokem jo izgrešili —;
kopali se v trnju težkih usod —
telo in duha do blaznosti si pokorili —

Človeštvo vam zasmehljivo ploska, ko
vas zre,
opaja se z vašim čuvstvom disharmonije;
a samo v nelogičnih zablodah mre,
zaslepljeno vsled puhle domišljije —

Mirko Kunčič:

Noč, brezgibna noč,
štiri plesnive stane, očrnel strop —
zveržen obroč,
vanj ujet, uklet uporen rob.

Koščena dlan — obupna misel,
ki sluti neizbrižnost svoje usode, sluti —
stiska njegove duše peruti
tesno, tesneje... vse niže... do tal.

Vzduh težak in dušeč kot v osrčju peklá,
molk zgošččen in neprodiren — kot iz jekla
skovan

lega nanj.

Le črno drevo pod oknom —
(njegove krivincaste veje
so vrgle s sebe že truplo brezdomca) —
bije, udarja ob šklepetajočo šipo
in se zvija v krčevitem grohotu.

rdeč je obrazložil: „Ves sem vaš, sleherno sekundo sem vaš, brez gledališča umrem!“ Ravnatelj se je nasmejajal. „Prijatelj, mladi ste, samo mladi. Zato tako mislite. Kriza je, velika kriza, reduciramo, torej sedaj razumete!“ Mirko je gledal kot iz sanj. Tako je tam, kjer je doma? Kriza je, velika kriza... Mirko je stopal počasi iz pisarne.

Brezizrazno strmi Mirko v vodo. Brezizrazno, topo. Kriza, velika kriza. Ne ve nič, kar se godi krog njega. Nekdo ga potreplje po rami. Majda je. Pelje ga domov. On ne ve, da hodi, še manj kot hodi. Kriza, velika kriza. Gospod ravnatelj ju je srečal in se nasmejajal... Kriza...

Blaznikom.

Ko govorite, razlagate nove ideje
v meglenost navideznega brezumja ovite,
ki segajo čisto preko modrecev meje —
avgurjev le manjka, ki pojasnili pomene bi
skrite —

Ljubim vas, saj ste raztrgali dvomov
mračne zastore,
drzno pogledali solncu usode v plamteči
obraz:
ogleneli so vam možgani, se očistile misli,
razsvetlenci ste prezrli človeštvo, radost,
bolečino in čas —

Vstajenje.

Ne sanjaj o solncu,
o daljnih svobodnih,
ne glej v višave s koprnečimi vzdihmi —
suženj ponižanja, sin temé!

Noč, brezgibna noč,
štiri plesnive stene, očrnel strop —
to je vse tvoje obzorje, rob,
ki vanj si zakopal svoje mlado stremljenje.

Tam zunaj pod oknom — glej — črno drevo
bije, udarja ob steklo in kliče
in vabi v svoje široko naročje — — —

Dvigni se, suženj, vrzi se vanj! —
Tvoje duše poslednji razmah, polet
bo kakor mogočno, smelo vstajenje
iz hudih polnočnih sanj — — —

MATERINSKI DAN

13. maja 1928.

Slavoj Bolhar:

L. N. Tolstoj o svoji materi.

Svoje matere se prav in čisto nič ne spominjam. Ko je ona umrla, sem bil star eno leto in pol. Redko naključje je hotelo, da ni o njej ohranjena niti ena slika, tako, da si je ne morem predstavljati kot resnično živo bitje. V marsikaterem oziru mi je to ljubo, ker živi v predstavi, kakor si jo jaz predstavljam, le njena duhovna postava ter je vse lepo, kar vem o njej, in jaz verjamem, da je temu tako, ne le, ker vsi, ki govore o moji materi, skušajo povedati o njej samo dobro, ampak zato, ker je bilo v njej resnično mnogo dobrega.

Moja mati ni bila lepa, a kljub temu je bila za takratne razmere dokaj naobražena. Poleg rusčine, ki jo je v nasprotju s podeželskim neizobraženstvom gladko pisala, je znala štiri tuje jezike: francosko, angleško, nemško in italijansko ter je bila bržkone zelo dovzetna za umetnost. Igrala je klavir in njene prijateljice pripovedujejo, da je bila mojster v pripovedovanju mičnih in napetih dogodbc. Po izjavah služabništva je bila zelo vročekrvna in razburljiva, a najviše jo odlikuje to, da je znala neverjetno ovladovati samo sebe. Primerilo se je, da jo je po obrazu zalila rdečica in da je celo jokala, a žal besede ni izustila nikdar. Takih besed sploh ni poznala.

Mnogo pisem namenjenih mojemu očetu imam shranjenih in tudi dnevnik, ki se nanaša na mojega starejšega brata Nikolenka, ki je bil star šest let, ko je mati umrla in ji je bil bolj podoben, kakor katerikoli od nas. Oba sta imela skupne lastnosti, kar sklepam iz materinih pisem, in kar sem opazil sam na svojem bratu: to je neko lepo ravnodušje napram sodbi sveta in razumnost, ki je zatemnila vse ostale prednosti duše, duha in vzgoje. Kakor se dozdeva, sta se oba takorekoč sramovala teh prednosti.

Sam sem spoznal te lastnosti na bratu, o katerem je Turgenjev prav dobro povedal, da nima napak, ki bi ga ovirale kot velikega pisatelja.

Spominjam se, kako je nekoč nek brezvesten in nespameten človek — guvernerjev pobočnik — mojega brata na lovu vpričo mene zasmehoval, in kako se je moj brat dobrodušno smehljaj in vidno odvrnil celo situacijo v drugo boljšo smer. Iz pisem svoje matere vidim iste lastnosti pri njej. Ona je bila vidno na višjem duševnem nivoju, kakor moj oče in cela rod-

bina, morda je izvzeta le Tatjana Jergolska,* s katero sem prebil polovico svojega življenja, in ker je bila radi svojih duševnih vrednot visoko čislana dama.

Še eno je bilo obema skupno, kar pripomore k njunemu ravnodušju o sodbi sveta: sovražila nista nikdar nikogar. O svojem bratu, s katerim sem preživel polovico življenja, vem to prav gotovo. Najkrepkejši izraz njegovega nasprotujočega ponašanja proti kakemu človeku se je očitoval v dobrodušni nevolji in ravnostem zasmehu. Isto sem zasledil v pismih svoje matere in ljudje, ki so jo poznali, so mi to potrdili.

V „Življenju svetnikov“ od Dimitrija Rostovskega je kratka pripovedka, ki me je izredno presenetila: pripoveduje o menihu, o katerem so vedeli vsi njegovi sobratje, da ima velike napake, a se je kljub temu nekoč prikazal v sanjah staremu menihu, sredi svetnikov. Stari mož je začuden vprašal: Kako je mogoče, da je ta menih zaslužil tako bogato plačilo, ko se je vendar pregrešil v tolikih stvareh? Odgovor se je glasil: „Nikdar ni nikogar sovražil!“

Ako je mogoče tako plačilo, potem morata biti deležna istega moja mati in moj brat.

Tretja lastnost, katera je ločila mojo mater iz kroga, v katerem je živela, je bila njena pravicoljubnost in uglajenost v pismih. Takrat je bil običaj pretiravanja čudstev v pisemskem tonu. „Brezprimeren, božanski, veselje mojega življenja, neizrečeno dragocen itd.“ je bil najbolj običajen nagovor v pismih med prijatelji. Nagovor v pismih na mojega očeta je bil: Mon bon ami (Moj dobri prijatelj), a zaključevala je vedno: Ta devonee Marie (Tvoja udana Marija).

Moja mati je preživela svoja otroška leta deloma na deželi v družbi z modrim in nadarjenim, četudi s ponosnim možem, s svojim starim očetom Volkonskim. Slišal sem, da je imela mene mati zelo rada in me je navadno imenovala: Mon petit Benjamin (moj mali Benjamin).

Zdi se mi, da je bila njena ljubezen do prerano umrlega zaročenca baš ona poetična ljubezen, katero občutijo deklice v življenju le enkrat. Njene zveze z mojim očetom niso ravno odobravalni ne njeni, ne mojega očeta svojci in sorodniki. Bila je sicer bogata, a ne več mlada in lepa, ampak razsodna dama, moj oče pa je bil veseljak, poln življenja in mlad mož z lepo donečim naslovom in ugodnimi zvezami, čigar premoženjske razmere so bile že od mojega starega očeta sem

* Tolstojeva vzgojiteljica, ali kakor jo sam naziva „teta“.

močno razruvane. Moj oče se je celo odpovedal dedščini. Verujem, da je mati ljubila mojega očeta, celo več, ker ji je bil soprog, še prav posebno pa, ker je bil oče njenih otrok. Zaljubljena vanj ni bila nikoli. Pravo ljubezen je občutila, kolikor vem, le tri do štirikrat; v prvi vrsti do prerano umrlega zaročenca, potem strastno prijateljstvo do neke Francozinje Mlle. Enissiene, ki je slednjič končala s prevaro, tretjič morda najmočnejša je bila ljubezen do mojega najstarejšega brata Koka (skrajšano za Nikolenko Nikolaj), o kojega vzgoji in mladostnem življenju je vodila dnevnik v ruskem jeziku, da bi mu ga darovala v spomin, ko bi dorasel. Iz tega dnevnika se razvidi, kako vroče želje je gojila storiti vse mogoče, da bi nudila Koku kar najboljšo vzgojo, ki si jo je mogla misliti. Istočasno se tudi razvidi, da je imela o vsem tem, kar ji je bilo za vzgojo potrebno, zelo pomanjkljive pojme. Tako mu je naprimer očitala, da je preveč občutljiv, in da ga ob pogledu na trpeče živali takoj oblijejo solze. Po njenem mnenju mora bit možki bolj stano viten. Druga napaka, katere ga je skušala odvaditi, je bila, njegova zamišljenost, kar je bil vzrok, da je bil večkrat raztresen, in mesto, da bi voščil stari mami: „Bon jour ali Bon soir, je rekel: „Je vous remercie!“

Četrti odjek njene velike ljubezni, kakor so mi zatrjevale tete je bila ljubezen do mene, ki je stopila na mesto Koka, ki je dovršil ob mojem rojstvu šesto leto in je prešla njegova vzgoja popolnoma v moške roke. To je bilo za mojo mater potrebno, da ni ljubila nekaj izven sebe in je tako nadomestila ljubezen enega z ljubeznijo do drugega.

Kakor morem sklepati iz pisem in anekdot, je bilo življenje moje matere v njeni očetni hiši jako dobro in srečno.

Bilo nas je pet otrok: Nikolaj, Sergij, Dimitrij, jaz najmlajši med dečki in naša najmlajša sestra Marija, pri katere porodu je moja mati umrla. Vse, čeprav kratko zakonsko življenje moje matere trajalo je komaj devet let, je bilo bogato izpopolnjeno in venčano z ljubeznijo. Ves ta čas je živela v precejšnji samoti; skoro nihče ni obiskal Jasne Poljane, razen naših intimnih prijateljev in sorodnikov, drugi pa so se oglašali le za kratko dobo, kadar so potovali mimo Jasne Poljane.

Dnevi so potekali moji materi največ v skrbi za njene otroke. Zvečer je glasno čitala romane moji stari materi, ali je čitala zase dela resnih pisateljev, kakor Rousseau-jevega Emila in je nato z drugimi o prečitane razpravljala. Igrala je klavir, eno svojih tet je učila italijanščino, hodila je na sprehod in skrbela za gospodinjstvo. V vseh rodbinah se gotove časovne dobe, ko sta bolezen in smrt nepoznana ter vsi člani rodbine žive v miru in zadovoljstvu. Taka leta je preživela moja mati v hiši svojega soproga do svoje smrti. Nihče ni umrl, nihče ni bil resno bolan in neurejene razmere mojega očeta se niso pojavljale. Vsi so bili zdravi, srečni in zadovoljni. Moj oče je vse zabaval s svojimi dogodivščinami in pripovedkami. Jaz sam nisem bil priča onih srečnih dni. Z dnem pa ko prično moji spomini je utisnila smrt moje matere pečat žalosti celi naši rodbini.

Tako sem si naslikal v domišljiji podobo svoje matere. — V duhu živi kot veliko, čisto in zelo duhovito bitje, h kateremu sem se obračal v srednjih letih svojega življenja med težkimi duševnimi boji in z žmagonosnimi preizkušnjami ter sem se zatekal k njeni duši s prošnjo, naj mi pomaga. In ta molitev mi je bila vedno uslišana.“

Pogled na Škrlatico s Kredarice.

Mihail Zoščenko:

Ljubezen.

Zabava je končala pozno.

Vasja Česnokov, utrujen in oznojen, z znakom prirediteljevega odbora na prsih, je stal pred Mašenko in ji govoril s prosečim glasom:

— Počakajte, radost moja... Počakajte na tramvaj. Kam zaboga hočete? Tu se lahko posesti in počaka in vse kar hočete, a vi odhajate... Počakajte, zaboga, tramvaj. A tako, na primer, ste tudi vi oznojeni in jaz sem potten... Pa se zelo lahko prehladimo pri tem mrazu...

— Ne — je rekla Mašenka in si obuva snežne čevlje. — In kakšen kavalir ste, ko ne morete pospremiti damo po mrazu?

— Ali oznojen sem — je govoril Vasja z jokajočim glasom.

— Kaj tisto; oblečite se!

Vasja Česnokov je ubogal. Oblekel je kožuh ter stopil z Mašenko na ulico, prijemši jo krepko pod roko.

Bilo je mrzlo. Mesec je svetil. Pod nogami je škripal sneg.

— Kakšna nemirna gospodična ste vi — je rekel Vasja Česnokov gledajoč ves navdušen Mašenkin profil. — Da niste to vi, nego neka druga, bi za nobeno ceno ne šel spremeljati. Da, bogami, čista resnica. Samo radi ljubezni sem šel.

Mašenka se je nasmejala.

— Ah, vi se smejete — je rekel Vasja — ko govorim resnico. Marija Vasiljevna, ognjevito vas obožavam in ljubim. Evo, recite: vlezite se, Vasja Česnokov na tramvajsko progo, in ležite, dokler ne pride tramvaj — in jaz se vležem, Boga mi...

— Nehajte — je rekla Mašenka — in raje pogledajte, kakšna čudovita lepota je okrog nas, ko sveti mesec. Kako je mesto po noči lepó. Kakšna čudovita lepota!

— Da, posebna lepota — je rekel Vasja gledajoč nekako prepaden v odlučeni zid neke hiše. — Resnično, velika lepota... Tako vpliva lepota, Marija Vasiljevna, ko človek goji občutke... Mnogi učenjaki in strankini funkcionarji odrekajo ljubavne občutke, a jaz, Marija Vasiljevna, ne odrekam. Jaz gojim napram vam čustva, ki jih uniči samo smrt in

gojim jih tako močno, da sem pripravljen odreči se vsega. Bogami... Evo, recite: suni, Vasja Česnokov, z glavo v ta zid — in sunem.

— No, no, kaj vse govorite — je rekla Mašenka ne brez zadovoljstva.

— Bogami — sunem. Hočete?

Mladi par je došel na kanal Krjukov.

— Bogami — je začel zopet Vasja — samo recite in vržem se v kanal? Da, Marija Vasiljevna? Vi mi ne verujete, a jaz vam lahko dokažem...

Vasja Česnokov se je nagnil čez ograjo in se naredil, kakor da je pripravljen skočiti:

— Oj — je, vzkliknila Mašenka — Vasja, kaj delate!

Nekaka mračna postava se je naenkrat pojavila izza ogla ter obstala pri svetiljki.

— Kaj kričite? — je rekla postava tiho, gledaje mladi par.

Mašenka je silno zakričala in se stisnila k ograji.

Človek je pristopil bližje in potegnil Vasjo Česnokova za rokav.

— Poslušaj, blaziranec — je rekel človek z zamolklim glasom. — Sleči kožuh. Ali hitro... A če zineš — česnem te po glavi — in ni te več. Ali si razumel, živinče? Sleci!

— Pa... pa... pa — je rekel Vasja hoteč s tem povedati: ali, prosim vas, kako to?

— No!

Človek potegne za kožuh.

Vasja je z drhtečimi rokami odpel kožuh in ga snel.

— Čevlje tudi sezuj! — je rekel človek. — Potrebni so mi tudi čevlji.

— Pa... pa... pa — je rekel Vasja, — kako, prosim, zima je...

— No!

— Dami ne rečete ničesar, a meni... sezuj čevlje — je rekel Vasja z razžaljenim glasom. — A ona ima kožuh in snežne čevlje, ... a od mene zahtevate, da sezujem čevlje.

Človek je mirno pogledal Mašenko in rekel:

— Da jo sezujem in čevlje odnesem v culi... lepo bi naredil. O, vem, kaj delam... Ali si sezul?

Mašenka je vsa preplašena gledala človeka in se ni ganila. Vasja Česnokov je sedel na sneg in jel sezuvati čevlje.

— Ona ima tudi kožuh — je zopet rekel Vasja, a jaz naj plačam za oba...

Človek je oblekel Vasin kožuh, vtaknil čevlje v žep in dejal:

— Sedi in ne gani se, in z zobmi ne šklepeči. A če zineš in se zganeš — si propadel. Si razumel, živinče? Tudi ti, gospodična...

Človek si je naglo zapel kožuh in izginil.

Vasja je nepremično sedel na snegu, gledal svoje noge v belih nogavicah in ni mogel verjeti vsemu temu.

Jaroslav Hašek:

Avtor te, do sedaj nepoznane satire proti smrtni kazni je umrl humorist in pisatelj „Dobrega vojaka Švejka“.

Iv. Vuk.

Popolnoma postranska stvar je, zakaj mora biti Patal obešen. Naj je zagrešil zločin kakršenkoli, smehljaja vsekakor ni mogel zakriti, ko mu je profos v noči pred tistim jutrom, ko je imel biti po vseh pravih obešen, prinesel v celico steklenico vina in dobro porcijo telečje pečenke.

„Ali je to moje?“

„Da, vaše,“ je odgovoril profos žalostno. „Naj vam dobro tekne za zadnjo uro. Prinesem vam še kumarčno solato. Nisem mogel vsega naenkrat. Takoj se vrnem. Tudi žemlje sem še pozabil.“

Patal je pobit sedel za mizo in začel jesti telečjo pečenko z naslado. Videlo se je, da je bil sicer cinik, vendar drugače čisto razumen človek, ki je užival, kar se da uživati v par

— Evo, kaj sem doživel — je dejal, pogledavši z zlobnim pogledom Mašenko. — Da vas spremljam in da se znebim svoje lastnine. Mar ni res?

Ko so se docela zgubili koraki roparja, je jel Vasja Česnokov naenkrat suvati z nogami po snegu in kričati s tankim, prodirajočim glasom:

— Na pomoč! Roparji!

Nato je skočil in bežal po snegu, strašno skakajoč.

Mašenka je ostala stisnjena ob ograji.

Prevedel Iv. Vuk.

Rešen.

urah, katere mu še daje sodišče. Samo ona misel mu nekoliko kvari užitek. Namreč, da vsi ti ljudje, ki so mu danes zjutraj čitali, da je njegova prošnja za pomiloščenje bila odklonjena ter da je obsodbo izvršiti v 24. urah in naj se delikvent na to pripravi in svoje zadeve uredi, da vsi ti ljudje, ki ga bodo obesili in umorili, ki bodo gledali njegovo umiranje, da bodo vsi ti ljudje jutri, pojutrišnjem in tako dalje živeli s svojimi družinami, medtem, ko njega več ne bo. Te filozofske misli so ga spremljale, ko je užival telečjo pečenko. In ko mu je bila prinešena solata in žemlja, je izrazil željo, da bi se mu dala pipa za tobak.

Podana mu je bila pipa in tobak, da si voljo udobrovolji. Profos mu je celo sam prižgal pipo in ga pri tem opozoril na zaupanje v brezkončno milost božjo. Naj že je tukaj na zemlji vse zgubljeno, tam zgoraj v nebesih še vedno ni zgubljeno. Delikvent Patal je zaprosil še za porcijo šunke in še za nadaljni liter vina.

„Dobite, kar si poželite,“ je rekel profos. „Ljudem vaše vrste se mora ugoditi.“

„Prinesite mi tudi dve krvavi klobasi. Rad bi tudi liter črnega piva.“

„Vse dobite. Takoj pošljem po to,“ pripomni uljudno profos. „Zakaj bi se vam ne naredilo veselja? Življenje je vse prekratko; treba uživati, kar se uživati da.“

Ko je zaželjene stvari prinesel, je nadaljeval filozofirati s Patalom, kateri je izjavil, da je popolnoma zadovoljen.

„Grom in strela,“ je rekel, ko je vse pojedel. „Sedaj imam željo po debrecinski pečenki, gorgonzola siru, po sardinah in drugih dobrih stvarah.“

„Vse dobite, ako želite; pri moji duši, sam sem vesel, da vam diši. Upam, da se do jutri sami ne obesite. Vidim zares, da ste pošteni človek. Kaj bi imeli od tega, gospod Patal, če bi se obesili prej, predno bi napočila določena ura in bi to urad uradno naredil? Hočete morda še čašo piva ali dve? Danes je izborna! Gorgonzola-sir vas bo žejal. Dve čaši vam prinesem. In na sardine in na debrecinsko pečenko pijte vino, dragi prijatelj. To prija.“

Vonj vseh teh stvari je kmalu napolnil celico. In v sredi je sedel Patal, pridno se poslužujoč, tukaj kos sira, tam sardino, sedaj pivo, nato zopet vino, kakor mu ravno pride pod roko. Nato je Patal izrazil željo, da bi rad nekoliko sadja in slaščic ali finega pečiva ter skodelico črne kave.

Njegovi želji je bilo ugodeno.

Ko je tudi to povžil, je prišel jetniški duhovnik, da poda Patalu tolažbo. Duhovnik je bil vesel gospod, prav nič nepristopen, nego nasprotno, vljuden, kakor vsi ljudje v njegovi okolici, ki so se toliko zanimali zanj, ga obsodili na smrt in ga bodo jutri obesili, ter družabno bili naravnost prijetni.

„Bog z vami, mladi človek“, je rekel jetniški duhovnik in ga potrkal po plečih. „Jutri zjutraj bo vse končano, vendar ne smete obupati. Spovejte se in glejte veselo. Zaupajte v Boga, ker Bog se raduje spokorjenega grešnika. So ljudje, ker se niso izpovedali, da celo noč okrog letajo in stokajo; vem, da to ni nič prijetnega, glavo bi človeku razneslo — kdor pa se izpove, ta spi tudi poslednjo noč spanje pravičnika. Temu je dobro! Še enkrat vam povem, dragi moj, dobro vam bo, če očistite svojo dušo grehov.“

V tem trenutku je postalo Patalu slabo. V želodcu se je gibalo nekaj, bilo mu je, ka-

kor da ga sili bruhat. Ali ni šlo. Poprijeli so ga želodčni krči. Na čelu se mu je zbiral mrzel pot. Jetniški duhovnik se je prestrašil. Novi krči so se pojavljali. Patal se je zvijal v kotu od bolečin. Pazniki so prišli in ga prenesli v jetniško bolnico. Jetniški zdravniki majajo z glavami. Proti večeru je dobil Patal visoko vročino. Ob polnoči izjavijo zdravniki, da je njegovo stanje zelo dvomljivo in soglasno doženejo, da gre za zastrupljenje. Težko bolne delikvente se ne obeša, zato se je tisto noč prekinilo s postavitvijo vešal. Mesto tega je bil Patalu izpran želodec. Neprebavljeni ostanki jedi so potom analize pokazali, da je povzročil bolezen klobasni strup. Poročilo se je glasilo, da so se krvave klobase vsled toplega vremena pokvarile in da se je pri tem ustvaril strup, ki je zastrupil Patala. Takoj se je naredila pri mesarju, pri katerem so se kupile krvave klobake, preiskava. Našlo se je, da se je dotični mesar pregrešil zoper zdravstvene-sanitarne predpise, ker krvavih klobas ni držal na ledu. Zadeva je bila predana državnemu pravdnictvu, ki je dvignilo zoper mesarja tožbo radi prestopka zoper telesno varnost. Med sodnimi zdravniki, ki so zdravili Patala, je bil tudi mlad, dober zdravnik, ki je ves ta slučaj boleznj Patala proučil z zanimanjem in vse, kar je le bilo mogoče, povzel, da ga je ohranil pri življenju. Zakaž slučaj je bil nenavadno težak in kompliciran. Dan in noč se je trudil pri Patalu in nekako v štirinajstih dneh ga je ozdravil že v toliko, da mu je rekel, veselo ga s široko dlanjo udarjaje po plečah:

„Rešeni stel!“

Drugi dan je bil Patal po vseh pravilih obešen, zakaj njegova telesna konstitucija je zamogla prenesti vrv. Mesar, ki je vsled svojih krvavih klobas podaljšal življenje Patalu za štirinajst dni, je bil radi prestopka zoper telesno varnost obsojen na tri tedne težke ječe. Zdravniku, ki je Patalu življenje rešil, pa je bilo podeljeno od sodnega dvora priznanje s pohvalo.

Vlagajte svoje prihranke v

Zadružno banko

V LJUBLJANI, Aleksandrova cesta.

Prigoda avtomobilista.

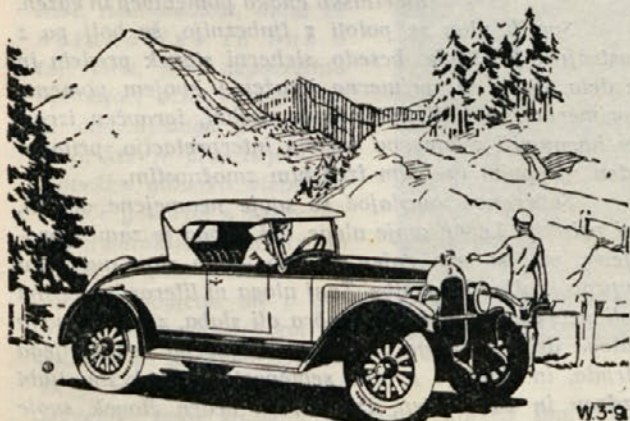
V večji družbi uglednih športnikov in dam je bil razgovor o raznih zanimivih in burnih prigodah. Vsak je povedal svoje doživljaje, edinole znani avtomobilist Pieter je molče poslušal več ali manj resnične anekdote.

„No, kaj pa je z vami Pieter, da tako molčite, povejte nam kaj iz vašega življenja. Vi, ki ste že prevozili ves svet, ste gotovo doživeli stvari, ki bi nas močno zanimala.“ Tako so sili v njega prijatelji in znanci; še bolj pa so ga prosile gospe in gospodične, kajti Pieter je bil lep in interesanten človek.

„Kaj bi pripovedoval dogodke, ki se dnevno ponavljajo, ko ni ničesar novega na svetu, tudi res ne vem nič posebnega, kar bi vas zanimalo,“ se je suhoparno izgovarjal Pieter, „sicer pa, če že na vsak način hočete slišati prigodo, ki je bila zame najstrašnejša v življenju, pa rad ustrezem vaši želji.“

S prezirljivim nasmehom se je Pieter lagodno zleknil v svojem fotelju, prižgal si pristno Havanko, premeril z dolgočasnim pogledom vso zbrano elitno družbo in pričel:

„Mislim, da me vsi poznate kot pustolovca, ki se ne ustraši vsake malenkosti in vam lahko rečem, da sem že marsikaterikrat gledal smrti v grdo spako. Lansko leto me je prišla želja, da bi obiskal enega večjih otokov ob Novi Guineji, kjer domačini še prav radi in s posebno slastjo pojedjo svoje sovražnike. Da jim je belokožec še posebna delikatesa, je vsakemu poznavalcu ondotnih razmer dobro znano. Pa kaj zato. Človek živi samo enkrat, sem si mislil, in si pustil navzlag dobrim nasvetom prijatelja izkrcati svoj športni voz, ki ga rabim za tekme. Založil sem se prav dobro s strelivom in drugimi obrambnimi sredstvi. Malo neugodno mi je bilo, ko sem pognal svoj voz proti gorskemu grebenu v no-

W3-a

tranjost obsežnega otoka. Tako sem brez vsake ne-zgode prevozil gorski greben in se polagoma spustil po drugi strani na široko planoto, kjer je prenehala vsaka pot. Tudi vožnja preko planote je minila brez nezgode. Šele ob gozdnem obronku sem se ustavil. Brezskrbno sem izstopil, pretegnil svoje ude, izložil šotor in druge potrebne rekvizite. Po tleh sem pogrnil plašč, na kate-rega sem se udobno usedel in odprl nekaj konzerv, ki sem jih použil s prav izbornim tekom. S steklenico Malage sem primerno podprl svoje dobro razpoloženje.

Ko sem tako sanjaril in brezskrbno občudoval divno okolico, se je kar naenkrat strnil okoli mene trop divjakov, ki so se z divjim krikom vrgli name. Še predno sem se dobro zavedal in predno sem mogel seči po svojem orožju, so me že tako trdo zvezali, da je bil vsak gib nemogoč. Kanibali so me potem vlekli po gozdu, pri tem kričali in tulili deloma radi dobrega plena, deloma radi tega, da so s tem odganjali zverjad, ki je v precejšnjem številu križala prodiranje divjaške tolpe v pragozd.

Tako so me po dolgih mukah pripeljali v vas, kjer so me zopet sprejele ženske in otročad s huronskim vpitjem. Žene so me strokovnjaško ocenjevale in pretehtavale vrednost mojega mesa. Otročad pa me je drzno obmetavala s kamenji.

Privzeli so me h kolu, ki je stal sredi odprtega prostora in pričel se je okoli mene divji ples teh črnih vragov. Otroci in ženske pa so nabirali suhljad in znašali na kup drva, ki naj scvre moje telo. To je trpelo vse dopoldne. Kosti so me bolele, bil sem popolnoma trd od tesnih vezi, ki so se mi globoko vrezale v meso. Skušal sem omajati vezi, toda divjaki so bili pravi mojstri v vezavi svojih jetnikov. Vsak poizkus, da utečem na en ali drugi način iz te smrtno požrešne nevarnosti, je bil zame nemogoč. Udal sem se v svojo usodo. V duhu sem že videl, kako se druhal masti z mojim mesom, kako zasajajo svoje bele, zverske zobe s požrešnostjo in nasladi vanj in kako glodajo na mojih kosteh. Preklinjal sem to svojo pustolovsko vožnjo in si delal trpke očitke, da nisem slušal svojih prijateljev, ki so mi branili to potovanje.

Ko so se že dovolj naplesali in narjaveli in ko je bilo pripravljenega že dosti lesa, stopi k meni najokrutnejši divjak, ki je izgledal kot pravi vrag, ter mahal s svojim nožem okoli moje glave.

Izgledalo je, da mi hoče najprvo nos odrezati. Ko je tako mahal z nožem pod nosom, me je to strašno začekalo in to je bila moja sreča ...“

Pieter je utihnil in sklonil glavo, kakor da so mu ti grozni spomini mučni. Vse naokoli je bilo mrtvaško tiho. Vsi poslušalci so bili skrajno razburjeni, kar se je jasno izražalo iz njih napetih potez. Brezdušno so gledali v Pietra, ki pa je še vedno molčal.

„In kaj je bilo potem,“ je razburjeno vprašala lepa Hela, ki je nervozno tiščala na obrazu svoj robec in ki ni mogla dočakati konca.

„Ko me je tako pod nosom počekalo,“ je nadaljeval Pieter z zlobnim nasmeškom, „sem moral strašno kihiniti in ...“

„In, in...“ so vsi naenkrat vzkliknili in pridržali sapo.

„In se zbudil. To se mi je namreč vse samo sanjalo,“ je suhoparno končal Pieter.

Podgoršek.

Obrazi iz ljubljanske drame

Silvester Škerl:

Ivan Levar.

Ko je pred leti pokojni Boris Putjata pregovoril opernega baritona Ivana Levarja, naj postane dramski igravec, je ta prestop mnoge iznenadil in nastale so razne govorice, šepetalo se je o tem in onem, vendar so se obiskovavci gledališča temu kmalu privadili in je zavzel Levar v razmeroma kratkem času svoje trdno mesto v dramskem ansamblu. Sklep, ki ga je izvršil Levar na Putjatovo vspodbudo, pa nikakor ni bil od včeraj na danes, marveč se je Levar na ta prestop dolgo pripravljaval in mnogo let pred tem se je resno pečal z mislijo, da pusti petje in se posveti igranju. Če bi hoteli iskati vzroka za ta prestop med okolnostmi in prilikami, ali če bi domnevali, da je bil k temu prisiljen, bodisi da mu je opešal glas ali ka-li, bi bili na napačni poti. Levarjev glas je še danes popolnoma kos nalogam opere in da ga je morda zavedla finančna plat zadeve, se bo vsakomur zdelo glupo misliti, ker je od nekdanj operni pevec bolj plačan kot igravec v drami.

Levar je prestopil k drami iz notranjega nagiba, prav enostavno, ker je zaslutil v drami umetnika mnogo vrednejšo nalogo in ker se je zavedal, da bo tej nalogi tudi popolnoma kos. Samozavest, s katero se je polotil svojega dela, je dovolj vtemeljena. Svoj glas je vežbal polnih šest let na dunajski akademiji — tej visoki šoli gledališča — in iz nje ni izšel le kot dober, izšolan bariton, marveč tudi kot igravec, ki obvlada popolnoma material, ki mu je na razpolago, dikcijo, izgovorjavo, tehniko dihanja, kretanja, skratka, tehniko odrskega nastopanja in izražanja. Kot pevec — bil je angažiran pri velikih nemških opernih gledališčih — je obdeloval svoje partije v okviru opernega stila tudi kot uloge in je tako neprestano vežbal svoje igravske sposobnosti. Njegovo igranje je vzbujalo toliko pozornosti, da mu je marsikateri odlični strokovnjak dejal — kar je Levar že davno tudi sam čutil — da je rojen igravec in da je škoda zanj, ker ima lep glas (radi česar se je držal v operi).

Levar nerad govori o svoji pevski karijeri, ki je bila odlična in častna, ker se šele zdaj, kot igravec v drami, počuti v svojem pravem elementu. Zato naj omenim le, da je po prelomu (ves čas svetovne vojne je pel v zagrebški operi), ob vtemeljitvi naše nacionalne svobode prišel k slovenski operi v Ljubljano. V drami je prvič nastopil kot Othello.

Na Krasu blizu Cerknice je doma in kakor na splošno tam možje, je postaven, širokih pleč, krepak,

ter ima tipično igravsko glavo. Visoko čelo, pod očmi nagubek, izrazit nos, močno oblikovana usta, iz vsega pa sije zdravje, energija in samozavest. Zelo privlačna pojava na odru, je kot igravec zmerom strog sam s seboj in zavzema vkljub svoji široki, oblastni naravi, vedno le odmerjen prostor in ne sili po nepotrebnem v ospredje.

Njegov glas, zvočen bariton, ima obširno klaviaturo in s svojo skrbno negovano tehniko doseza Levar glasovno tolikšne uspehe, kot pri nas noben drug igravec.

Po njegovem mnenju je pri naših igravcih vse premalo obrtniškega, vse premalo tehničnega znanja, zato zmerom in povsod povdarja, da je treba našim igravcem še mnogo šole, sam pa neprestano vežba in se uri, da bi postal svojim tovarišem vsaj v delu, v obrtniškem znanju vzor. Trudi se, da bi se zmerom bolj uveljavljala enotna izgovorjava slovenščine na odru, kar je eminentne važnosti za zavod, ki je naše narodno gledališče. Trudi se, da bi se gledališče dvignilo na ono višino, kakršna je potrebna za začetek tradicije, ter da bi predstavljalo v svoji celoti organizem, ki je v vseh svojih sestavnih delih umetniško enako pomemben in važen.

Svojih ulog se poloti z ljubeznijo, še bolj pa z vstrajnostjo. Vsako besedo, sleherni stavek predela in izdela, da bi bil primerno izražen v svojem pomenu, primerno pa tudi kot njegov osebni, igravečev izraz, v harmoniji z njegovo osebno interpretacijo, prilagojen njegovim osebnim izraznim zmožnostim.

Suvereno, zavedajoč se svoje neomejene oblasti, si prisvaja Levar svoje uloge, češ, uloga je zame porojena, jaz pa sem rojen za njo — in slavi na odru uprav kraljevske svatbe. Zanj uloga ni literarno vredna ali nevredna, umetniško dobra ali slaba, zanj je vsaka uloga del njegovega življenja, njegovega vsakdanjega truda, in ljubi jo s tako sebičnostjo, s kakršno ljubi zdrav in zadovoljen, izkušen in veder človek svoje življenje.

Na uspehih Bouberocha in profesorja Storicina je meriti Levarjevo igravsko osebnost — ostale uloge, katerih je igral v drami okoli petdeset — so vmesne stopnje, študije, ki označujejo njegov obseg s tehničnega vidika, manj iz globljega, umetniškega vidika.

S tega poslednjega vidika soditi o Levarju, je posebno težko. Mislim pa, da se ne motim, če trdim, da nam je vsaka uloga v njegovi interpretaciji plastično, precizno in virtuosno podana, tako rekoč otipljiva in

oproščena vseh igravsko obrtniških pogršk in pomanjkljivosti. Svoji igri pa vlije premalo svojega individualnega, premalo je stvaritelj in magik, da bi mogla biti njegova igra vseskozi samosvoja, originalna umetnost, katere bistvo je, kot sem v teh svojih opisih že nekajkrat povedal, v stvarjanje.

Vsekakor je Ivan Levar v našem ansamblu zelo izrazil pojav, ž njim smo dobili resno stremečo, od-

ločno zrelo moč, katere je izredne važnosti za naše gledališče. Upam, da pride čas, ko bodo — česar si Levar močno želi — vsi naši igravci obvladali s tako suvereno sigurnostjo na odru svoj material kakor on, ko bodo vsi tako pracizni in vstrajni v filigranskem delu na svojih ulogah kakor on in da postane gledališče zavod, ki bo v svoji zrelosti resnično pomemben za naš narod, da postane naše pravo Narodno gledališče.

Cirila Škerlj-Medvedova.

Tudi gospa Cirila Škerlj-Medvedova je bila najprej operna pevka, nato šele je začela nastopati v dramih. V zadnjem času pa poje in igra, nastopa izmenoma v dramih in v operi, iz česar je razvidno, da nikakor ni prelomila s petjem, marveč da pri Medvedovi — kakor jo hočemo na kratko imenovati — ta prestop (ki je na priliko pri Levarju postal tako odločilen za njegovo umetniško orijentacijo) nikakor ni definitiven, končoveljaven.

To karakterno potezo, katere nikakor ni vsporejati z omahljivostjo, neodločnostjo ali nestanovitnostjo, se mi zdi vredno posebno poudariti, ker je to bistvena poteza njene umetniške narave. Vsaka njena kreacija kaže nezaključnost, nedognanost, dejal bi ne junaštvo in baš v tej tenki, fini, neposredno vplivajoči označbi značajev je čar njenega podajanja ulog, ker je premišljeno in človeško globoko vtemeljeno. Če govorim o nedognanosti, nezaključnosti njenih likov, tega ne mislim v tehničnem pogledu ali v pogledu interpretacije kot take. Mislim na neko pasivno in v svoji pasivnosti tako iskreno, tako simpatično noto, katero ima vsaka njena figura: noto človeka, ženske, ki nima druge ambicije kot da nikoli ne zabriše tega preprosto človeškega, preprosto ženskega v sebi — niti pod najbolj spačeno krinko.

Kakor je fino izdelana in premišljeno oblikovana vsaka njena figura, je vendar zmerom v svojem karakterju nepremišljena, neizoblikovana in baš vsled tega je Medvedova v vsaki ulogi simpatična, gledavcu bližnja in umetniško pomembna, v podobnem zmislu, kakor je umetniško pomemben na priliko Anton Čehov.

Pa je tako: Medvedova, rojena v Ljubljani na svetega Petra cesti, je preživela v Gorici svoja delinska in dekliška leta. Obdarjena z lepim glasom, je odšla na dunajsko akademijo, da ga kultivira. Akademijo je dovršila z odliko, nato je nastopala v ljubljanski operi v mezosopranskih partijah, se vdeještovala kot odlična koncertna pevka in prestopila na Putjatovo, Golijevo in Župančičevo vabilo v dramo. Njena prva uloga tu je bila poglavarjeva žena v Gogoljevem „Revizorju“ v režiji Borisa Putjate. Sedaj pa poje in igra. Želi prav za prav samo igrati, ampak petja bi le ne mogla pustiti. Je mati dveh otročičev, pridna gospodinja in — vedno veselo razpoložena v družbi.

Njeno življenje v uloge je tako samo po sebi umevno, tako pristno in nepokvarjeno, kakor njeno življenje sploh. Tako je njeno igranje brez velike geste, nikoli ne stopi na piedestal, razen če bi bilo potrebno da pokaže, kako je to smešno, — pač pa moreš občutili pri njenem igranju neprestano, kako je verna sama sebi, kako je zmerom, vsak hip na odru prisotna vsa in popolnoma v kontaktu z življenjem.

Baš v svojem nepodčrtanem, nekarikiranem in tudi ne z umetnim zlatom obloženem povzdigovanju življenja, kakršno je (pa vendar umetniško silno diferenciranem), je Medvedova tako mojstrska, intenzivna in umetniško resnična, da je nesporno vredna našega velikega zanimanja.

Medvedova je zelo prijetna odrska pojava. Zunanosti je harmonično umerjene, diskretne, fine, blage in za oko ugodne. Njeno lice ni prav nič „igravsko“, ona nosi svoj teater v sebi, ona je vsa igravka in

vendar ni nič „igravskega“ na nji. Nekaj pa je, kar daje vsej njeni pojavi izraz in obilježje: njen glas. Omenil sem že, da je izšolan in v tehničnem pogledu izbrušen, a toplota, temna milina ki je v njem, ni ne plod šole, niti plod vežbanja. Ona ji je prirojena. Pesem — blaga, človeško pristrčna, živi v nji in popolnoma jasno je, da Medvedova nikoli ne bo nehala peti. Ali najde v operi dovolj izražaja ta preprostost in prav zato tako občutljiva natura? In najde li v drami vse, česar si želi? Odtod uvodoma omenjena nezaključenost in nadognanost v njenih odrskih likih, odtod pa tudi tisto nedopovedljivo, do srca segajoče

v njenem igranju in v njenem petju.

V tehničnem pogledu je Medvedova vsekakor med našimi mlajšimi igravkami ena najbolj izurjenih. Kar pa pri nji najugodnejše vpliva, je diskretnost pri uporabljanju vseh razpoložljivih sredstev, njen odpor proti izzivajoči bravuri pri vsej njeni veliki bravurnosti. Njeno znanje se zrcali najbolje v repertoarju njenih ulog, ki obsega najrazličnejše pojave žensk in kate je vse kakor samo po sebi umevno sprejela vase in podajala. Tako obširno je polje njenega igravskega znanja, da je zrela in v svoji preprostosti velika vsakokrat, kadar stopi na oder.

Onim, ki hočejo, ali morajo graditi lastni krov . . .

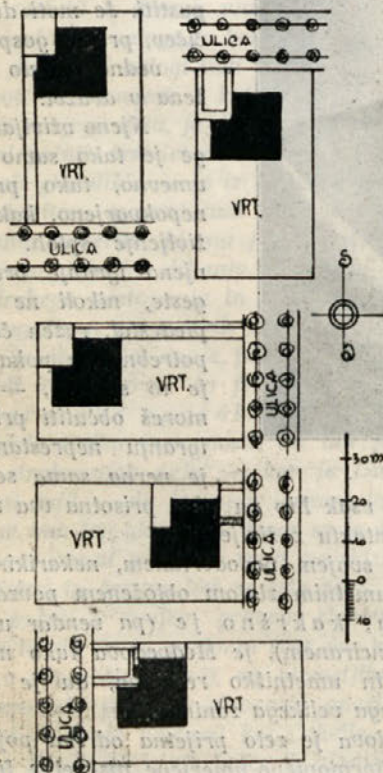
Arh. Ivan Zupan: (Ponatis prepovedan.)
(Nadaljevanje.)

Situiranje naše enodružinske hišice na že kupljeni parceli je najvažnejši problem, ki ga moramo vzeti najprej v pretres. Če smo si o resnosti te odločitve na jasnem, potem se bomo zamogli izogniti tudi vsem prejšnjim in sedanjim napakam, ki se neštokrat store pri nakupu stavbnega zemljišča, ker se ni zadostno upoštevalo ugodne dostope, še manj pa solnčno lego istega, ki je pa predpogoj zdravega in udobnega stanovanja.

V navadi nam je, da postavimo našo hišico ob cesti ali ulici in isto odmaknemo od cestne fronte le v

zmyslu predpisov regulačnega načrta, odnosno glasom zahtev merodajnih gradbenih uradov! Čisto vseeno nam je torej, če leži ta cesta ali ulica proti severu ali jugu, ker smo pač navajeni, da morajo glavni prostori biti obrnjeni proti prometnim ulicam in če tudi o solncu ne more biti govora.

Smelo trdim, da se v tem pogledu greši splošno in naj bo to projektant načrta ali pa gradbeni gospodar, ki ne more pojmiti važnosti najvažnejšega pogoja pri

Pravilno situiranje enodružinskih hišic.

Stara Ljubljana: Ulica na grad.

I. Vavpotič

Pogled na Frančiškansko cerkev.

Stara Ljubljana: Stolna cerkev.

Stara Ljubljana: Stari trg.

stavbi. Končno greše tudi merodajni faktorji, ki pri komisijonalnih ogledih zadostno ne opozarjajo na te nedostatke. Gradnja se dovoli z gotovimi pogoji, da je odmaknjena od te meje toliko in toliko, a lastnika se ne podučijo, da lahko te minimalne meje prekorači v svoj prid s tem, da hišico odmakne še bolj od ceste in da si bo na ta način svoj dom samo udobnejše in higijeničneje uredil. Seveda so v tem pogledu večkrat krivi naši zaostali stavbni predpisi in paragrafi, ker preko teh pač ne more in ne sme delati niti najagilnejši in najbolj zmožni tehn. uradnik.

Če pogledamo regulacijo najmodernejših mest, bomo videli, da v predmestjih enodružinske hiše ne stojijo v eni fronti kakor vojaki na paradi, pač pa po potrebi parcelnih razmer in solnčne lege in da samo bolj masivna ograja daje celotni črti estetski ulični utis.

Dolge, dolgočasne ulice se prekinja z event. spomeniki sredi križišč, ker se oko ne utruji in baš tako pešca ne izmuči pogled na brezkončno perspektivo. Poglejmo si samo slikovitost naše stare Ljubljane, Florjansko ulico, Stari trg, Mestni trg, Pred Škofijo in drugih naših starih predmestij, na zaokroženo linijo ulic in poslopj in takoj si bomo na jasnem, da naše moderniziranje ni v skladu z našo estetsko čustvenostjo in da naj se ulična slikovitost ohrani povsod, če ni ravno v drastičnem nasprotju z modernimi prometnimi zahtevami.

O tem bom ob času priobčil poseben članek.

Pri situiranju enodružinske stavbe naj bo toraj merodajna predvsem solnčna lega. Če to vpoštevamo, bi

bil končno edini prostor za postavitev hišice na severno-zapadnem delu parcele. Ta lega omogoča, da situiramo glavne stanovanjske prostore proti vzhodu ter jugu in toraj proti vrtni strani. Če leži cesta od severa ali zapada, potem je lega parcele v zmislu prejšnjih razmotirvanj, najugodnejša. To seveda za one, ki hočejo živeti v svoji domačiji, v zraku in solncu in ki ne polagajo važnost uličnemu vrvenju, temveč intimiteti in svežosti še tako skromnega lastnega doma.

V slučaju, če leži zemljišče dostopno od juga ali vzhoda, potem je situacija bolj neprikladna in ne preostaja praviloma nič drugega, kakor da se napravi vrtna cestišča od glavnih vhodnih vrat, ako se hoče ohraniti potrebno situiranje hišice. Res je, da ta cestišča kvarijo intimiteto hišnega vrta, vendar se te dohode lahko maskira z raznimi sredstvi, kakor s pergulami itd. Te malenkostni stroški nikakor niso v razmerju s pridobitvijo res pravilno postavljenega lastnega doma.

Na podlagi teh dejstev prinašam nekaj sličic pravilnega situiranja enodružinskih hišic na raznih parcelah s posebnimi oziri na vhode, vrtove, gospodarska poslopja, dvorišča itd.

Samo v slučajih, če bi bila cesta na vzhodu, se lahko dvomi, če bi ne bilo bolje odmakniti hišo od ceste, ali obratno. V zadnjem slučaju bi ostal vrt pomaknjen proti zapadu, vendar bi isti na intimiteti enodružinskega življenja veliko pridobil.

Seveda je pri valovitem terenu odnosno pri tereh, kjer se gre za razgledne točke, upoštevati zopet druge ozire. (Nadaljevanje sledi.)

Marinka Severjeva:

Dehteča sled
metuljčka vede
srkat sladki med, — — —
čebelic roje vabi dih opojni
cvetju bujnemu v objem...

In ti vetrčki nepokojni —
kaj šepetajo vsem stvaram?

Gustav Strniša:

Sam stojim sredi mraka:
sence me objemajo,
v tišino sprejemajo —

Sviralke noči nežni prsti
na srebrnih tipkah trepečejo;
igrajo po blestečih listih v mesečini

Za npravstveno in duševno potapljaljoči se svet ni
druga rešitev mogoča, kakor vzgoja, omika človečanstva
in prerojenje človeštva.

(Pestalozzi: K krivdi... mojega časa.)

V maju.

O sladkem piru
v cvetju maja govore,
o sreči zlati šelesté
v razkošnosti nemiru — — —

Piruje vse,
raduje sel
Svatuje — — — —
Le srce moje ne — —
veselje njemu le — je tuje — — —

Plesalec.

čudovite speve ljubljenci prirodi —
veje dreves leskečejo — — —

Zaplešem po mamljivih akordih na zametnem
mahu;

z menoj se vrtijo sence tihe —
k orgijam narave je mrak zvalil črne menihe.

Nebo in zemlja sta lepa; človeška duša pa, katere
se dviga nad prah, ki valovi zunaj, je lepša kakor nebo
in zemlja.

(Pestalozzi: Otroški pouk v domači sobi.)

Vse znance in prijatelje prosimo, priporočajte našo revijo!

ŠIROM SVETA

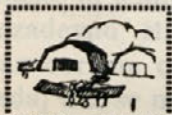
Interesantna mesta

Daleč od nas ob azijsko-ruski meji leži Mai kot edino mesto sveta, kjer stanujejo samo moški. Kineškimi ženam je bivanje v tem mestu strogo zabranjeno in tudi visokega zidu pri Malkan-u ne smejo prekoračiti.

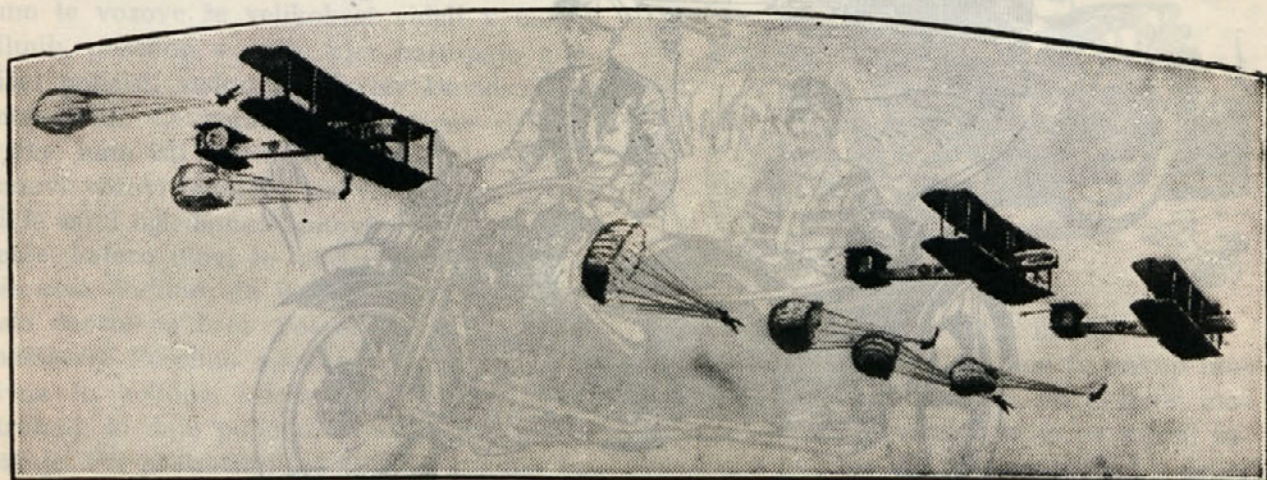
Mai ima le stanovanja za kineške trgovce.

Temu nasprotno se občina Froissy v Franciji lahko imenuje žensko selo, ker prebiva tam več žensk nego moških. Vsled tega obstoja občinski svet tudi le iz ženskih članov; v vseh javnih uradih, pri postajenačelništvu, na pošti — povsod uradujejo ženske; in moški vsega sela so s tem jako zadovoljni, kajti celo civilne poroke se sklepajo pred ženskim uradnikom.

Tudi v Angliji imajo tako „žensko selo“. Imenuje se Slangwin. Ta občina šteje 1104 ženskih in le enega moškega prebivalca. In ta edini moški je pastor te vasi. Leta 1913. je bila glavar Slangwina 82 let stara gospa Palmer. Bila je izredno čila žena. Nekemu potniku je pripovedovala, da je vas že celih 75 let obljudena le od žensk. Možje so delali daleč proč od doma in so prišli le po par dni v letu domov „na obisk“. Slangwinske žene ribarijo in se s tem prav dobro preživljajo. — Tudi gostilna je bila v vasi. Vendar je obstojala le nekaj tednov, ker so šli vsi ženski prebivalci po končanem delu domov — mesto v gostilno.

Vratolomne vaje

Aeronavtika se razvija v silnem tempu. Vsak dan imamo letalske senzacije. Sedaj polet preko oceana, potem zopet izlet preko Severnega tečaja, ali kar okoli zemlje, ali kam drugam. Posamezni rekorderji se skušajo med seboj v neverjetni brzini, drugi se zopet povspejo do skrajnih višin.

Na naši sliki vidimo vaje s padobranci. Danes so ti padobranci že tako tehnično dovršeni, da je število nesreč vedno manj. Navzlic temu pa je tak skok za novince razburljiv, kajti kar tako skočiti meni nič tebi nič kakih 1000 metrov, to ni ravno za človeka slabih živcev.

Na „železnem konju“.

Kaj je lepše na svetu, kakor nedeljski izlet na „železnem konju“. Sediš mirno v sedlu in brziš z neverjetno naglico tja v lepi solnčni dan. S filmsko brziho se pred teboj razvija panorama, slika za sliko, raz svojega sedeža

vidiš bežati lepe pokrajine, sedaj doline, sedaj gričevje in planine, potem zopet ravnine, male cerkvice, bele vasice, trge in mesta. Vse se vrsti pred tvojimi očmi, ti pa gledaš in uživaš vse to, kar ti da svet sam od sebe. Neprenehoma

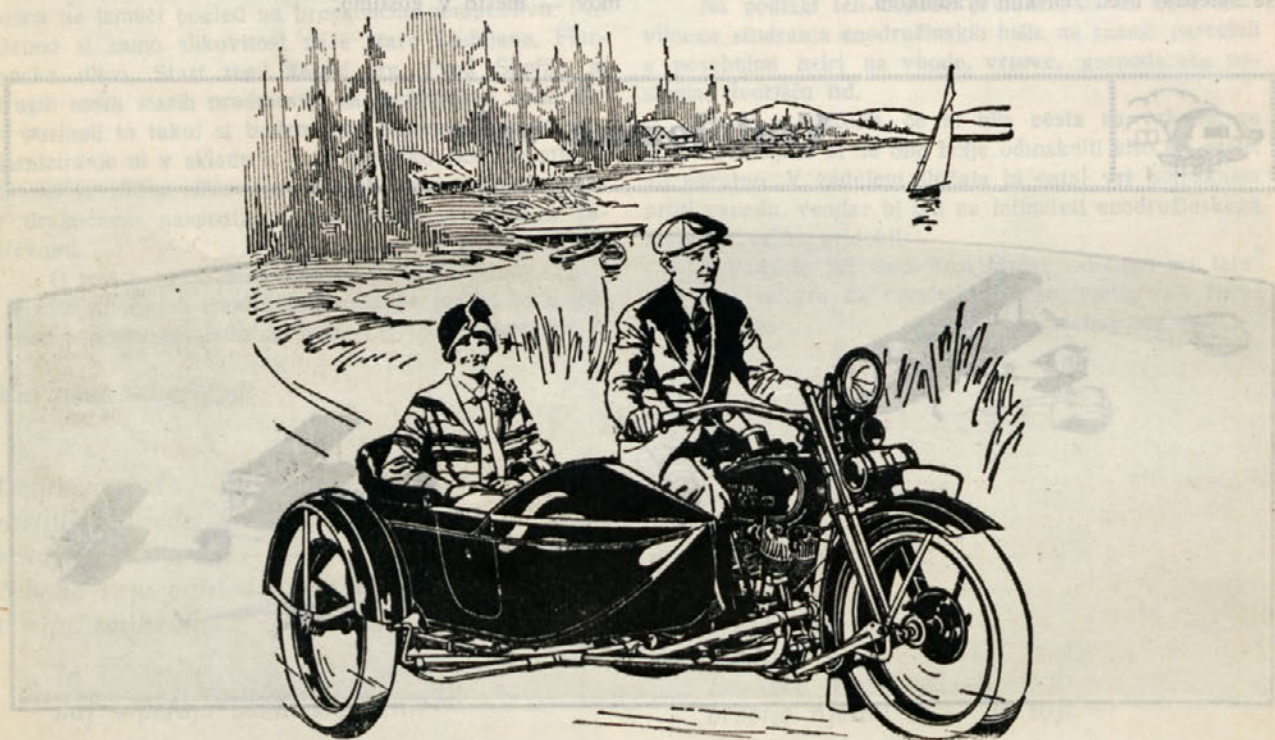
se ti menjava pozorišče, ki je enkrat mirno in skromno, drugič zopet veličastno in grozotno. Vse to občuduješ, motor pa brni svojo enakomerno pesem. Nad teboj žvrgoli škrjanček svojo veselo pesem in te kratek čas spremelja na tvojem potu, ob strani ceste žubori potoček, ki se vije med rožami preko polja v isto smer kakor gre tvoj cilj. Ob tej krasoti solnčnega dneva si nehote pozabil na prijateljico, ki sedi poleg tebe na prikolicici, katere oči izražajo hvaležnost in oduševljenost za vse okrog kar nudi očem bežeči svet.

Kako se ti prileže tak nedeljski oddih.

Z motociklom si lahko privoščiš divne zabavne in podučne vožnje. Motor te popelje do

časa za razvedrilo, ker je bila obremenitev s skrbmi pretežka. Pa navzlic temu si čutil ugodje na svojem motociklu, s katerim si vozil iz kraja v kraj, ž njim prišel v zadnjo zakotno vas, nisi bil vezan na vlak, niti na podeželske vozove, prišel si s svojim motorjem kadar si hotel, odpravil si se v pravem času in se zopet odpeljal kadar te je bila volja. Pri tem si še ugotovil, da je prevoz z motociklom še izdatno cenejši, kakor železniške in druge vožnje.

Motocikel je za vse in vsakogar. Športnik najde v njem popolno zadoščenje. Nedeljski izletnik ima z motociklom vso komoditeto, ter zabaven, podučen in najcenejši izlet. Motocikel

matere narave, da se v njeni tihoti oddahneš od dnevnih brig, motor te pa popelje tudi v tuje kraje, v tuja mesta in kamorkoli, kjer si lahko ogledaš zanimivosti, naravna čudesa, tehnične dovršenosti, tuje šege in navade.

Seveda se ti zdi vožnja v nedeljo in v prostem času vse drugačna, kakor pa vožnje, ki si jih imel v delovnih dnevih radi svojih trgovskih poslov. Med tednom si vozil na prikolicici blago in vzorce, obiskoval trgovske prijatelje, reševal kupčijske posle in bil obremenjen od zore do mraka s poslovnimi brigami. Takrat ni bilo časa za razgledovanje okolice, ni bilo

s prikolicico lahko uporablja mala družina štirih oseb.

Motocikel je pa neobhodno potreben: tovarnarju, ki ima svoje podjetje zunaj mesta, trgovcu in trgovskemu potniku, da lahko na najhitrejši in najcenejši način obiskuje svoje odjemalce na deželi, dalje je potreben zavarovalnim reprezentantom in zastopnikom, za nadzorovanje podeželskih podružnic za ogled škod in sploh za hitro izvršitev zavarovalnih agend. Motociklov se poslužujejo zdravniki za izvrševanje zunanje prakse. V rabi ga imajo zadružni revizorji za revizije podeželskih za-

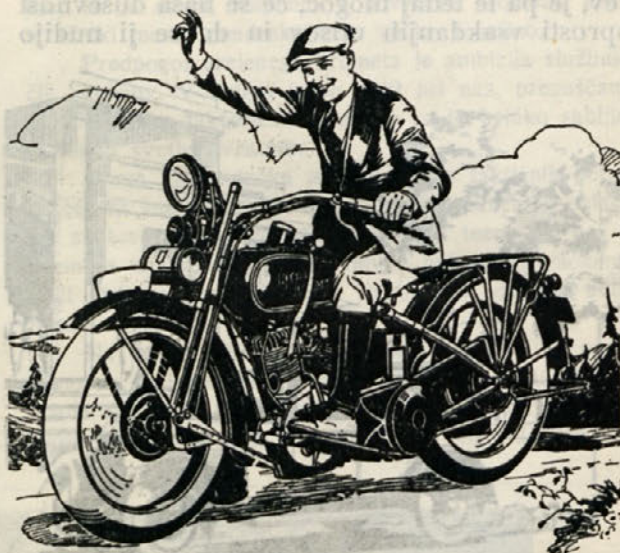
drug. Tudi inženerji, geometri, arhitekti in stavbeniki ga močno uporabljajo, da lahko dnevno nadzorujejo tehnična dela na raznih krajih. Uradnikom, ki imajo zunanje komisijske posle je nujno potreben motocikel. Motocikel s chassio (tovorno prikolico) uporabljajo razne tvrdke vseh branž, tako mlekarne, kolonijalni trgovci, mesarji, peki, knjigarnarji, inštalaterji, tiskarnarji itd.

V današnji bujni dobi, kjer se tehnika razvija s silovito brzino, ko se nam vsem neznanško mudi, ko je postal pogovor „čas je zlato“ tako zelo resničen, potrebuje že skoro vsak poklic dobro in ceneno prevozno sredstvo.

Seveda nastane pri tem vprašanje kakšno vozilo naj si nabavimo. Predvsem moramo gledati pri nakupu voza na solidnost, ekonomično in tehnično popolnost. Če pregledavamo tozadevno strokovno literaturo, tuje revije, raznovrstne cenike in popise motornih vozil, tedaj nas še najbolj zanimajo motocikli znamke Harley Davidson. Nehote se spomnimo, da smo te vozove že velikokrat videli v boljših filmih, posebno v onih, kjer nastopajo ameriški policisti vedno na Harley Davidsonovih motociklih. Če vprašamo tozadevne strokovnjake, nam isti potrdijo, da so Harley Davidsonovi vozovi tehnično na višku. Če si motocikle sami ogledamo, ugotovimo dobro oprešenje, katero ulovi še tako silovite sunke slabih cest. Vidimo, da je manipulacija motorja zelo enostavna brez posebnih usposobljenih inštriranih mašinerij. Posebno ugodno nas iznenadi masivna in solidna izdelava posameznih konstrukcij, ki daje popolno jamstvo za varnost vožnje. Pri preizkušnji ugotovimo izredno komodno vožnjo. Vozovi so pa tudi prijetni za pogled, ker imajo lepo in elegantno zunanjo formo. Ljubeznivi in simpatični reprezentant te družbe g. Klemenčič nam je prav rad razkazal še vse podrobnosti in je na brzo roko aranžiral prav zabaven izlet. Spotoma nam je pripovedoval razne zanimive anekdote, o motornih vozilih, o tehničnih posebnostih motociklov, razlagal nam je celoten ustroj Harley Davidsonovih tovarov, ki zalaga z motocikli večino armad, tako ameriško, holandsko, japonsko, norveško, švedsko, romunsko in druge, med temi tudi našo jugoslovansko armado. Harley Davidsonove motocikle pa ima v rabi nad dvatisoč ameriških policijskih oblasti, dalje razne sodne, poštarne in druge uprave.

Harley-Davidsonovi motocikli so posebno pripravni za poštarne uprave, ker imajo nalašč zato napravljeno chasio (tovorno prikolico) za prevažanje poštnih paketov in pisem in se karoserija tudi lahko izmenja, da se lahko potem uporablja voz za prevoz tehničnega, telefonskega in telegrafskega materiala.

Sploh so tovarne Harley-Davidsona že od prvega motocikla dalje, ki so ga napravile pred 24. leti, gledale na to, da svoje vozove izpopolnujejo z vsakoletnimi iznajdbami in tehničnimi novostmi. Da je omogočeno kupiti tudi manj imovitim slojem, se lahko kupi Harley-Davidsonov voz tudi na obroke.

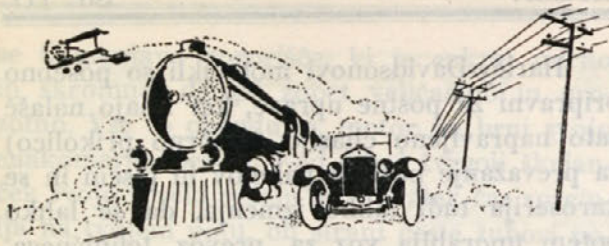

Tako nam je prav hitro minila vožnja.

Interesent, ki se je zanimal za nakup motocikla, je bil tako navdušen, da je hotel motor takoj obdržati, vendar se je pa moral zadovoljiti z obljubo, da dobi motocikel v drugi polovici meseca maja, ko pride nov transport Harley-Davidsonovih vozil, kajti g. Klemenčič nam je s knjigami dokazal, da je prvi letošnji transport že davno razprodan. Tehnična komercialna družba d. z o. z. v Ljubljani, Tavčarjeva ul. 6. je v kratki dobi enega leta in pol prodala že nad 150 Harley-Davidsonovih motociklov, kar le potrjuje, da so ti motocikli zelo priljubljeni. Te dni je bil pisec teh vrstic na Dunaju, kjer je videl, da med motocikli v pretežni večini prevladujejo Harley Davidsonovi vozovi.

Oni, ki še niso plačali naročnino, naj to takoj store, ali pa vrnejo vse štiri številke.

Navada temeljitega nedeljskega oddiha, takozvanega Week-enda je prišla v Evropo iz Amerike in se širi vedno bolj od vzhoda do zahoda. V Ameriki so najpreje spoznali, da potrebujejo živci, ki so vsled celotedskega nepretrganega in naporenega dela do skrajnosti izčrpani, popolno izpreženje, da se na ta način upostavi ravnotežje v organizmu. Tak popolen odpočitek, med tednom izbičanih živcev, je pa le tedaj mogoč, če se naša duševnost oprosti vsakdanjih utisov in da se ji nudijo

utisi nove okolice. Naša duša in telo potrebujeta po težkem delu spremembe. Možnost take spremembe je pa podana v največji meri z avtomobilom. Samostojen trgovec, trgovski potnik, podjetnik, zdravnik, advokat in drugi, ki potrebuje svoj voz med tednom za poslovna potovanja, je v položaju, da pohiti v soboto popoldne s svojo družino ali prijatelji izven svoje vsakdanje okolice in je v nekaj urah zunaj v prosti naravi, kjer se lahko v oddaljenem in idilnem kraju odpočije, ali pa pozabi v veselem utripu življenja in vrvenja modernih kopaljšč na svoje vsakdanje skrbi.

Avtomobil je bil v prejšnjih časih samo last izvoljencev in strah ljudstva. Sedaj pa je postal eminentno važna kulturna svojina širokih krogov.

Amerikanci so to misijo avtomobila najpreje spoznali. Zato so tudi zgradili voz, ki je v polni meri izpolnil svojo nalogo, kajti avtomobil ne sme biti predrag, ker mora biti dostopen širokim plastem ljudstva. Dalje mora vsebovati v svojih konstrukcijah tako zanesljivost, da ni treba lastniku porabljati svoj

Week - end

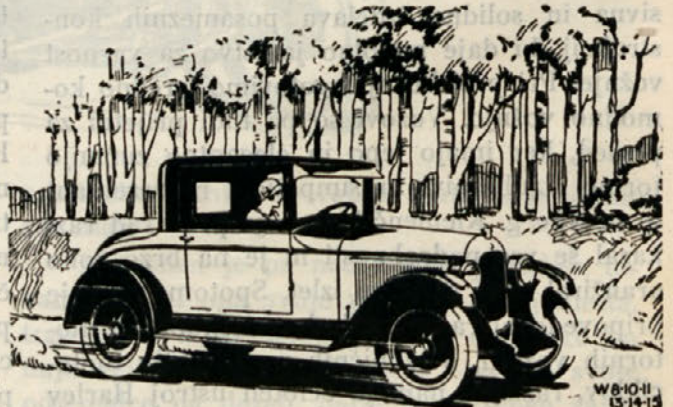
(Nedeljski oddih).

prosti čas za reparature. Voz mora biti tako zgrajen, da je lastnik siguren, da ne bo imel z njim neprijetnosti.

In vendar prestraši ameriški voz Evropejca pred nakupom vsled velike porabe bencina in olja, nasprotno pa Amerikanec ne polaga nobene važnosti na varčnost gonilnih sredstev, ki so v Ameriki silno poceni.

Hvalevreden čin je napravila tvrdka WILLYS-OVERLAND, ki je zlomila ta ameriški princip na ta način, da je postavila na trg model WHIPPET (HRT), kateri ima poleg vseh izrednih lastnosti ameriškega voza tudi prednosti, ki jih do sedaj uvažujejo samo evropski konstrukterji, to je izredno varčevanje z porabo bencina in olja. Saj se lahko s tem vozom prevozi 15 km samo z enim litrom bencina in šele po 4000 km je potrebno, da se odpre nov bidon olja.

Da so prevozna svojstva pri tem vozu izredna, smo že povedali. Moramo pa omeniti, da pri tem vozu na normalnih cestah ni potreba uporabljati menjalni vzmet. V trinajstih sekundah lahko z enostavnim dotikom plinskega pedala zvišamo brzino od 8 na 50 km. Sijajno konstruirana štirikolesna zavora omogoči, da obstane voz v najkrajšem času. Tudi oni, ki rad vozi v hitrejšem tempu pride na svoj račun, ker je brzina 100 km na uro hitro upostavljena. Izredno prilagodena forma, komodna razdelitev sedežev, ki spominja na ev-

ropski voz, kakor tudi last not least izredna nizka cena tega voza so vzrok posebne priljubljenosti teh vozov pri Week-end publiki.

Opomba uredništva: Zgornja klišeja Overlandovih vozov nam je stavil na razpolago tukajšnji zastopnik tvrdke Willys-Overland, Automobile g. Ing. G. Tönnies.

Križev pot slovenskega avtomobilista.

Na Ljubelu.

Druga mesta izdajo za regulacijo prometa ogromne svote. Niti eno mesto si ne prizna, da je doseglo višino, na kateri lahko ostane, temveč vpelje vsak dan novost, še ne preizkušeno, ki vendar obeta uspeh. Ni dolgo in upelje se še na drugih važnih prometnih točkah.

Oglejmo si le svetlobne signale, ki so jih upeljala velika mesta na najnevarnejših križiščih. Obešene visoko, tako da jih vozači lahko opazijo že na večjo daljavo. Prometni stražnik tam sploh nima posebnega težkega dela. Razbremenjen je stražnik, razbremenjeni vozači. Druga mesta so upeljala velike signalne stolpe. Njihova posebna dobrotu leži v tem, da ima službujoči organ velik pregled nad prometom. Na prometnih točkah, na trgih, ki spajajo radialno več cest, je vpeljan takozvan „Karussel“ sistem, voznja le v eni smeri. In kjer se je storil minimum v povzdigo prometa, imajo stražniki mesto pendreka belo veliko lopatico.

Predpogoj urejenega prometa je ambicija službujočih organov. V koliko je to najti pri nas, prepuščamo kompetentnim faktorjem, ki nosijo za to bridko sabljico in imajo svetle ovratnike.

Druga važna točka je pojmovanje faktičnih potreb brzega in intaktnega prometa s strani poklicanih oblasti. Ne zahtevamo preveč, če postavimo tezo, da naj se prometu ne stavijo ovire, temveč naj se po možnosti nudi avtomobilu prilika, da izrabí vsaj deloma svojo brzino.

Na lahek način se bo promet uredil, če se postavimo na stališče, da pešec ne spada na cesto, kot ne spada avtomobil na pločnik. Toda: mesto, da bi se publika vzgajala v tem principu, se pa meri dolžina cest

Tekma na Ljubelu.

in stražnik naj šteje sekunde. Ne glede na to, da je brez točnih kontrolnih ur popolnoma nemogoče dognati brzino, se s tem postopkom nalaga stražnikom dvomljiva naloga: koncentrira naj se na kontrolo enega vozila, med tem pa naj se promet razvije po mili volji.

Še nekaj o Fordu

O Fordu se je do danes menda res že preveč pisalo. In kljub temu, da je njegova osebnost tako znana in popularna, kljub temu, da je njegovo ime ime cele ere, tvori še vedno neizčrpen vir zgodovinarjem, nacionalnim ekonomom, inženjerjem in drugim.

Skoro vsak dan Fordovega življenja pri naša kaj novega. Seveda pri nas, izven njegove tovarne, ne izvemo dosti o njem. Napram zunanjemu svetu se prikaže ta v svojih končnih produktih.

Ni dolgo, kar se je Ford zopet prikazal kot oni vztrajni, nepremagljivi Ford iz prejšnjih

O našem prometu in njegovih nedostatkih bi se dala spisati cela knjiga. Ne bi bilo treba dokazovati vseh napak s fiktivnimi komplikacijami, ne, en sam izprehod po Ljubljani, en sam izlet v okolico daje materiala, ki vpije po izboljšanju.

let. V gigantskem boju napram General Motors, največjemu avtomobilskemu trustu, je stopil iz svoje navidezne rezerve in vrgel bombo nad nasprotnika — novi Ford.

O novem Fordovem modelu se je pisalo toliko, da je danes že vsakemu znan. Tudi lajik, ki sam na avtomobilih nima nikakega interesa, spozna vse njegove tehnične detajle.

Novi Ford se danes fabricira v tako velikem številu, kot ga ne doseže nobena druga avtomobilska tovarna. Svoj namen, da producira v enem letu dva in pol milijona kvalitativno visoko stoječih avtomobilov, bo Ford tudi izpolnil. Saj je bilo 300.000 avtomobilov prodanih, ko javnost o novem modelu ni vedela niti najmanj tega detajla. Edino Fordova obljuba, da bo fabriciral voz, ki bo odgovarjal vsem zahtevam današnjega časa, ki bo v uporabi ekonomičen in v ceni enak, mu je napolnila pisarno z naročili.

Dobava novega Fordovega modela se vrši z izredno naglico. Kljub temu ni mogoče izvršiti vseh naročil takoj. Vozovi se dobavljajo sukcesivno, po redu naročil. Tu in tam je treba malo počakati — pa za kvaliteto se že počaka.

Auto-manija v letu 1930.

Ameriški Slovenci za domovino in v domovini.

Največja ameriška podpora jednota — Slovenska Narodna Podporna Jednota — je zavzela proti demontranju slovenskega vseučilišča energično in zelo značilno stališče. Izdelala je obširno spomenico, v kateri povdarja, da je vprašanje ljubljanske univerze tudi nekaj kar se tiče ameriških Slovencev, zato smatra glavni odbor SNPJ; da bi bilo ukinjenje ljubljanske univerze eden največjih kulturnih zločinov, proti kateremu ameriški Slovenci najodločneje protestirajo.

Veseli smo tega dejstva! Zavedni delavci nikoli ne pozabljajo svoje domovine!

Ista SNPJ pa si hoče poglobiti zveze med Ameriko in domovino. Ustanovila je celo poseben izletni urad SNPJ, ki mu stoji na čelu odlični možje: Vincent Cainkar, John Olip, Frank Alesh in Jakob Zupančič, ki vrši tajniške posle. Tega urada namen je, da se priredi vsako leto večji izlet ameriških Slovencev v domovino, da bodo zlasti v Ameriki rojeni Slovenci spoznali domovino. Prvi izlet bo vodil John Olip, rojak iz Radvljičice. Ta odide 27. junija iz New Yorka. — V do-

movini ga sprejme poseben odbor delavcev-zadruharjev. L. 1930. pa bo prirejen velik izlet slovenske ameriške mladine v — domovino. Le tako naprej!

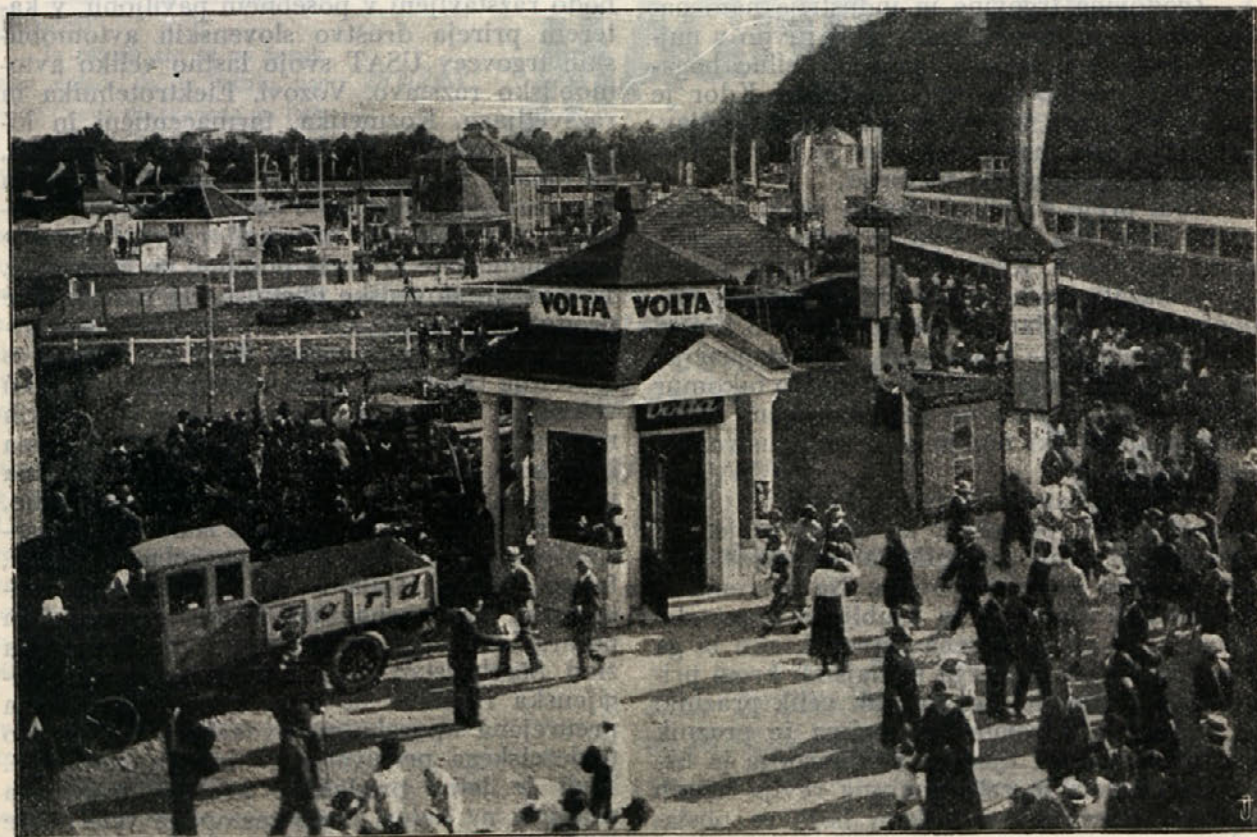

Je-li Ljubljanski velesejem potreben.

Do l. 1921. je bila ideja velesejma pri nas popolnoma neznana. Še za časa, ko se je snoval Ljubljanski velesejem, ni nihče mislil, kake važnosti bo postala ta ustanova za naše gospodarstvo. In vendar je prinesla ogromnih koristi državi, še bolj pa Sloveniji in Ljubljani. Ljubljanski velesejmi že osmo leto izpričujejo, da je obstoj Slovenije zagotovljen samo z razvito industrijo, obrtjo in trgovino. Osem let je naš velesejem tako ozko spojen z Ljubljano, da si danes naše prestolice ne moremo več predstavljati brez te ustanove, ki požrtvovalno vzpodbuja in podpira razvoj našega gospo-

nih. Tu ne tekmujejo med seboj samo pojedinci, ampak celi narodi in države.

Milijone dinarjev, ki so bili potrebni za uspešno reklamo in propagando v inozemstvu in doma, je žrtvoval Ljubljanski velesejem. Kje bi to storila mesto njega kaka druga institucija? Velesejem je v naši novi državi seznanil producenta s trgovcem in konzumentom. Nismo se poznali med seboj novi državljani, neznane so nam bile naše gospodarske razmere. Velesejem je bil tisti činitelj, ki je nazorno predočil stanje našega gospodarstva, ki je opozoril inozemstvo na Slovenijo in Ljub-

darstva; stal je našim gospodarjem ob strani v dobrih časih, a podpira jih in se bori z njimi tudi v današnjih težkih razmerah za zboljšanje gospodarskih pogojev.

Velesejmi so sploh najboljša izpodbuda za izboljševanje in izpopolnjevanje lastnih proizvodov za vsakega obrtnika in industrijalca. Oni so poučni tako za lastnike tovarnen in obrtnih delavnic, kakor tudi za delavce same. Tu se porajajo želje za medsebojno tekmovanje. Da bi ne bilo velesejmov, bi mnogo in mnogo del ostalo nedovršenih odnosno nedopolnje-

ljano in pridobil gospodarskim krogom novih kupčijskih zvez. Čez 100.000 ljudi poseti vsako leto Ljubljanski velesejem. Če odračunamo približno 40.000 domačinov, ostane še vedno čez 60.000 tujcev. Ali je Ljubljana imela sicer kedaj toliko gostov?

In vendar se najdejo malodušneži, ki dvomijo o nadaljnem obstoju Ljubljanskega velesejma, češ, da je današnja kriza vendar preostra, da bi mogel še dalje obstojati.

V razgovoru o našem velesejmu se je izrazil neki producent: „Oh, letošnji velesejem bo slabo uspel. Prosim, pomislite samo na za-

stoj v našem gospodarstvu, na to pomanjkanje gotovine, vse skupaj je zadušljivo, težko... Clovek izgubi voljo za vse in se mu ne ljubi brigati se še za velesejem..."

Vedno je znak slabosti, kadar kdo tako govori. Pravi pridobitnik v obče ne more in ne sme nikdar izgubiti volje za posle svojega poklica. To ni trgovec, to ni industrijalec, ki radi „stagnacije“, radi „pomanjkanja“ gotovine itd. gubi voljo za delo. To je le znak stagnacije njegove dobre volje, znak njegove lastne slabosti in malomarnosti. Čim težje so razmere, tem bolj se odkriva, koliko kdo velja. Agilni in spretni ljudje se mnogokrat dvigajo baš v dobi težkih razmer, ker znajo izkoristiti slabost drugih. Oni se pretolčejo mimo takih slabičev in si osvoje stališča, ki jih ti niso znali držati.

Zgodovina trgovine in industrije nam navaja stotine primerov, kako so si ravno v najtežjih časih agilni ljudje pridobili silno bogastvo in to vedno na račun slabičev. Kdor je umel svoje blago v javnosti spretnješe uveljavljati, ta je ostal zmagovalec ter je hitro materijelno nadkrilil svoje tekmece.

Tudi preje so bili v navadi veliki semnji, vendar niso bili tako lepo in spretno organizirani kot danes. Kdor danes kaj velja in ima kaj pokazati, zamore to storiti samo s pomočjo velike reklame — a to so ravno v prvi vrsti velesejmi — kaj doseči. Niti stagnacija, niti valuta in ostale mizerije ne smejo nikomur jemati volje za delo na gospodarskem polju. Pravi pridobitniki umejo sebi sami ustvarjati razmere.

Ravno v današnjih težkih časih je obstoj velesejma bolj potreben, ko kedaj preje, saj zastavlja vse svoje moči, da se sedanja stagnacija omili in konzum poveča. Ne moremo si predstavljati Slovenije in Ljubljane brez velesejma, ki bi ga bilo treba ustvariti, ako bi ga še ne bilo in na katerega se najširši krogi pripravljajo in vesele, kot na kak velik praznik. In v resnici: otvoritev velesejma je praznik Slovenije, praznik njenega neumornega in neustrašnega dela in zato ponosna revija njenih uspehov, doseženih v težkem boju za obstanek.

Ljubljanskemu velesejmu so dani vsi pogoji, da se bo držal naprej še dolgo vrsto let, ravno ker nam je nadvse potreben. Še vedno bo za nekaj tednov v letu otvoril svojo gostoljubna vrata in pretvoril Ljubljano v živahno velemesto, polno vrvečega tujskega prometa.

Težka je današnja kriza za slovensko go-

spodarstvo, težka pa je tudi za velesejem, ki je z njim v najožji zvezi. Zato mora vsakdo s podvojeno močjo podpirati Ljubljanski velesejem, ki je sicer mednarodnega pomena, a je vendar naš, slovenski. Na velesejem spada kot razstavljalec vsak naš industrijalec, obrtnik, in trgovec, kot posetnik pa vsak zaveden Slovenec in Slovenka sploh.

Blago bo razstavljeno v sledečih skupinah:

Strojna industrija. Izdelki železa, jekla, puškarstvo, municija. Ostali kovinski izdelki. Poljedelski stroji in poljedelsko orodje. Ta oddelek bo letos še posebno bogato založen in imajo naši gospodarji najlepšo priliko, da si izberejo poceni, pa vendar prvovrstno blago za svoja gospodarstva. Avtomobili, dvokolesa, pneumatika in vsi potrebni pripomočki bodo razstavljeni v posebnem paviljonu, v katerem prireja društvo slovenskih avtomobilskih trgovcev USAT svojo lastno veliko avtomobilsko razstavo. Vozovi. Elektrotehnika in razsvetljava. Kozmetika, farmaceutični in kirurški izdelki. Papirna industrija, grafika, kartonaža, pisarniške potrebščine. Pohištvo in stanovanjska oprema. Posebno Slovenija zamore biti ponosna na nagli razvoj domače lesne industrije in obrti, posebno pa mizarstva. To panogo slovenske obrtniške in industrijske produkcije upoštevajo vse pokrajine naše države, pa tudi inozemstvo. Zato bo mizarstvo Slovenije razstavilo letos v lastnem pododdelku velesejma ter naj ta razstava sloves slovenskih mizarških izdelkov še bolj utrdi. Ostala lesna industrija. Usnje in konfekcija usnja. Tekstilna industrija in konfekcija, kožuhovina, perilo, cerkveni paramenti. Klobuki, slamniki, košarstvo, vezenine, čipke. Lončena roba, majolika, fajans, steklo. Galanterija, bižuterija, draguljarstvo, fina mehanika, optika, graverski in pasarski izdelki. Kemična industrija. Industrija živil. Stavbarstvo. Godala in razno orodje. Higijenska razstava bo letos zopet popolnoma preurejena s posebnim povdarkom na higijeno podeželskega prebivalstva, obrti in industrije. Tudi je letos priglašena posebna francoska skupina, na kateri bodo zastopane veletvrčke vseh glavnih panog francoske industrije. Vsak obiskovalec bo imel torej dovolj prilike, da se porazgleda po letošnjem velesejmu, videl bo mnogo novega in podučnega, pa tudi za zabavo bo obilo preskrbljeno. Vinski oddelek velesejma bo namreč preurejen v mali prater z raznimi zabavišči, ki bodo skrbeli za oddih in kratek čas.

Marija P.:

Trenutek.

Spomin ji je uhajal nazaj v dobo, ko je bila še dete. Stala je sredi velikega travnika, na katerem je cvetelo vse polno zvončnic. Tekala je zdaj sem, zdaj tja in si natrgala velik šopek. Videla je modro nebo nad seboj in sočno zelenje krog sebe; slišala je žuborenje potočka in enakomeren šum gozda. Tedaj se je nekaj prebudilo v njej, neko veliko veselje —

neko notranje zadovoljstvo. — In smeh in pesem sta kar sama kipela iz nje. Saj je bilo vse tako lepo in bo vedno tako!

Tedaj pa se ji je približal njen mali bratec in ji strgal vse lepe cvetke iz rok.

„Sem daj rože!“

„Sam si jih natrgaj, ako jih hočeš!“

In ruvala sta se za šopek, tako dolgo, da je ležalo vse polno cvetja potrganega na tleh.

„Ti si deklica, ti moraš popustiti!“

„O, seveda!“ le malo ga je sunila, pa je že ležal v potočku in kričal na pomoč. — Hlapec, ki je bil ravno v bližini, ga je potegnil iz vode. — Vsa njena radost, vse veselje je minilo, čeprav je trajalo le kratek hip!

In potem je prišla kazen; zaprli so jo v temno sobo. Tam je jela premišljevat. Zdelo se ji je, da ji življenje ne bo nikdar več svetlo, da ostane vedno, vedno taka tema, da ni več solnca na svetu in tudi travnikov ne in ne cvetic — sploh ničesar več. —

Pa tudi to je prešlo in v spominu se ji je zdelo le kot kratek hip!

In ko je bila velika, je prišel dan, ko je odprla srce čudodelni ljubezni; tedaj je ležal pred njo nov svet poln brezmejne sreče!

Nič več ni mislila na to, kar je bilo, temveč samo na to, kaj bo; kot sanje je ležala prošlost za njo — pred njo pa je bilo nekaj povsem novega. Zanj njo ni bilo več trenotja, nikalih meja in želja, nikakega hotenja; samo eno še: ljubezen.

Sledila mu je v nov dom. Tam se je včasih domislila zelenega travnika z mnogimi

zvončnicami; in ob misli, kako hitro je veselje minulo, jo je obšlo tiho ganotje. Kaj, ko bi bila tudi sedaj sreča le trenutek! Srce jo je zbolelo in hitela je k njemu.

„Kaj ne, da me ljubiš!“

„Seveda, draga moja!“

(Nadaljevanje na strani 118.)

Najboljše Najugodnejše Najsigurnejše

sredstvo za očiščenje ŽELODCA in ČREVA

za DECO in ODRASLE je:

prašek

MAGNA

PURGA

ker čisti brez BOLEČIN - je ugodnega okusa in obenem osvežuje ter desinficira ŽELODC in ČREVA ter s tem preprečuje težja obolenja.

Čko vzamete redno po vsaki jedi noževu konico praška MAGNA v polovico čaše vode, pospešuje PREBAVO in prepreči ZAPRTJE.

Odstranjuje:

odvišno kislino v želodcu - neugoden duh iz ust - dražljenje za bruhanje - kolcanje - zapeko.

Zdravi:

katar ŽELODCA - katar ČREVA - bolezni na JETRIH - krče v ŽELODCU - Hemeroide - čiri v ŽELODCU,

Dobi se v vseh lekarnah 1 zavitek s točnim navodilom Din 4— ali pa lahko naročite pri laboratoriju „ALGA“ — SUŠAK.

Pismu priložite Din 10— v znamkah za 2 zavitka.

ENERGIN

železnato kina vino
čisti - jači in osvežuje kri.

Za ozdravitev zadostujeta
2 steklenici Din 128—

Laboratorij Alga - Sušak.

Vse
REUMATičNE bolezni
zdravite s preparatom

ALGA

4 steklenice Din 77—
8 steklenic Din 138—

Laboratorij Alga - Sušak

VELIKA IZBIRA RAZLIČNEGA LODNA IN SEVIJOTA ZA ŠPORTI IN TURISTIKO!

A. & E. SKABERNE. LJUBLJANA

Oči so se ji zasolzile. „Povej, če je to res, če ni vse to le grda prevara?“

Le težko jo je pomiril. —

Pozneje pa ni imela časa za razglabljanje. — Prišli so otroci eden za drugim; in večkrat je bilo toliko dela, da ni vedela, kje ji stoji glava. Najmanjše dete je kričalo, mesto da bi spalo, srednje je kobacalo po tleh, in največje se je na vso moč trudilo, da bi čim več razmetalo in navleklo. Pa je morala tolažiti, pomagati, pospravljati, in ljubiti vse jednako močno. Tako je šlo dan za dnevom in zvečer je bila tako utrujena, da je bila Bogu hvaležna, če je mogla zaspati.

Časi bolezní in skrbi so se menjavali z dnevi polnimi sreče in veselja, a v spominu se je vse to spajalo v eno.

In kadar je gledala krog sebe ljubke, nedolžne obraze svoje dece, jo je zbolelo, da ne more ostati vedno tako. Pritegnila jih je k sebi in prosila: „Ostanite še dolgo, dolgo tako mali, nikar mi tako hitro ne raste!“

Pa so se smejali in na polna usta ugovarjali: „Mi pa hočemo hitro rasti, da hitro, hitro postanemo veliki — zelo veliki!“

In to se ni dalo predrugačiti.

Ko so bili večji, so prišli z drugimi zahtevami. „Mamica, slab red sem dobil. Daj, ti lahko napraviš, da papa ne bo hud!“

„Jaz pa ne vem, kako se napravi ta naloga. Prosim te, pomagaj mi!“

„Mamica, tako rada bi jutri povabila svoje prijateljice, prav vse, veš; in da bi nam skuhala kakao — in kolač bi rada imela...“

Tako so se vrstili neprestano krog nje z vprašanji in prošnjami: „Jaz bi“ — „Želim si“ — „Rada bi“ —

Potem so dorasli. — Odšli so od hiše, eden za drugim in ostala je zopet sama s svojim možem.

Ko se je tedaj ozrla nazaj, se ji je zdelo, da je vse to prišlo in odšlo hitro — hitro kot en sam trenutek.

Naša miza.

Navzlic temu, da lahko po celotni opremi in urejenosti stanovanja sklepamo o individualnosti in okusu lastnikov, se vendar lahko trdi, da se pravo bistvo gospodinje nikjer tako ne razodeva, kakor ravno pri pogrnjeni mizi. — Razvrstitev na njej in način, kako je okrašena nam priča jasneje o dobrem okusu in miselnosti gospodinje, kakor pa šopek, ki ga je sama naslikala, ali obleka, ki jo je sama sešila.

Mnogo je takih gospodinj, ki so naziranja, da je popolnoma postranskega pomena, kako izgleda miza, da naj le to, kar je na njej, priča o zmožnosti gospodinje. Ne da se tajiti, da je mnogo resnice na tem, kajti še tako okusno pogrnjena miza ne more gospodarja odškodovati za slabo pripravljena jedila. Ravnotako resnično je pa tudi, da mu najokusnejši obed ne bo šel posebno v slast, če je miza nemarno pogrnjena.

Miza naj bo vedno pogrnjena s čistim prtom; kajti nič je ne kazi bolj nego pomečkan prt poln madežev. Ako se prineso na mizo skleda skrbno obrisane, in če se prt vselej dobro otrese drobtin in lepo po gubah zloži, zadošča za cel teden. Predpogoj je seveda, da so otroci dobro vzgojeni, da njih mali prstki ne puščajo povsod madežev za seboj.

Tudi na lično obliko posod naj gleda gospodinja. Saj se pri današnjem napredku industrije dobi tudi cenejše komade v prav okusni izdelavi.

Vsa steklenina naj bo blesteče čista in vse srebrno in fino jedilno orodje in drugi nastavki naj bodo spolirani. Marsikatera gospodinja se bo začudila: „Sre-

bro in nastavki na vsakdanji mizi?“ — Toda, ali ni pravilnejše, da se moža razveseli z vablivo okusno aranžirano mizo in da se pri otrocih s tem vzgaja čut za lepoto, kakor pa, da se srebrnino zaklepa in to morda samo zato, da jo ni treba čistiti?

Nikdar ne opusti — ako ti je le mogoče — postaviti na mizo nastavek s sadjem in cvetjem. Vedno od zgodnje pomladi, ko vzbrsti prvo zelenje do pozne jeseni, ko se ti nudijo zadnje astre, naj krasijo rože tvoj dom. Celo ob mrzlih, pustih zimskih dnevih lahko damo mizi prijazno lice ako postavimo nanjo šopet bodičevja ali lepo zelenega smrečja.

Lasje in njih nega.

Dnevne skrbi, ki jih imajo dame in gospodje radi las, so popolnoma upravičene, kajti lepi lasje so krās posameznika. Z bojaznijo opazimo prezgodnjo izpadanje. Krivda leži v tem, ker las splošno ali nepravilno negujemo, in ker si pri umivanju las prehladimo lasišče. K negi spada vsakdanje iščesanje las z ščetko, da odstranimo prah in druge snovi, ki se dnevno vležejo ob lasnih koreninah ter tako ovirajo rast in povzročajo bolezni in izpadanje las.

Potrebno je večkratno umivanje glave. Pripomniti pa moramo, da je zaporedno umivanje škodljivo. Pozabiti pa ne smemo, da se pri umivanju las poslužujemo normalno le gorke vode. Izkušnje so izkazale, da je za umivanje najbolja deževnica, ki jo prekuhamo. Taki vodi dodamo 2 žlički boraxa, dočim moramo izredno trdi vodi dodati še 2 žlički sode. Pri suhih lasih se priporoča dodati še mastne sestavine, kakor je n. pr.: Pixavon, pri mastnih pa najraje žvepleni — sapaol ali Neudorferjevo žvepleno milo. Po umivanju zbrišemo glavo s frotirko in pustimo počasi lase sušiti; v poletju jih pa sušimo na solncu. Vsekakor pa je škodljivo premočno segrevanje las, ker povzročuje izpadanje. Moški si ojačijo rast las s tem, da si jih strižejo vsak tretji teden.

Glavni vzroki, ki povzročujejo izpadanje so, težki klobuki, težke lasne podlage, večkratno kodranje, prehlajenje lasišča in pa lasni prhljaj.

Da preprečimo izpadanje, se poslužujemo špirtuoznih ter kemičnih sestavin in moramo že v naprej zanikati trditve, da te sestavine povzročajo osivljenje. Edino kar se je redko opazilo, da so lasje po vporabi teh sestavin izgubili nekaj bleska radi tega, ker se je pozabilo dodati dovolj maščobe. Nasprotno povdarjamo, da te sestavine čistijo razno nesnago, ki se vseda globoko poleg lasnih korenin in s tem omogoča dotok svežega zraka, ki je za uspešno rast neobhodno potreben.

Nikakor vas ne sme prestrašiti, če zapazite takoj v začetku uporabe kemičnih in špirtuoznih sestavin kako izpadanje las, temveč nemoteno nadaljujte z nego, kajti izpadajo le pred začetkom nege oboleli lasje in je zato priporočljivo, da pri močnejšem izpadanju uporabljate tudi močnejša špirtuozna sredstva.

Dolgoletnemu trudu raznih svetovnih strokovnjakov se je posrečilo iznajti sredstvo pod imenom „Cap-tolin“ katero po sestavini popolnoma odgovarja zahtevam za uspešno uporabo proti izpadanju las in lasnemu prhljaju.

NABAVE ZA POMLAD BREZ DENARJA! MA MESEČNE OBROKE!

Ako nimate trenutno denarja, želite si pa le kaj nabaviti, obrnite se na podpisano organizacijo ljubljanskih trgovcev, ki Vam bode omogočila, da kupite to kar želite

poljubno skoraj v vseh ljubljanskih trgovinah.

Na ta način si lahko izberete prvovrstno blago in sicer: obleko, manufakturo, modno blago, krzno, čevlje, dežnike, perilo, pohištvo, kuhinjsko opremo in železnino, steklo in porcelan, volno, nogavice, kolesa, papir in pisar. potrebščine, pisalne in šivalne stroje, radio, fotografske aparate itd. in kar je glavno, brez vsakega po- viška pri cenah. Plačate pa pri zadrugi s položnicami v mesečnih obrokih, ki ste jih sami z zadrugo dogovorili.

Izrečno povdarjamo, da zadruga ne prodaja ničesar, ona Vam le hitro in diskretno dovoli potrebni kredit, na podlagi katerega lahko kupujete pri trgovcih, ki so člani zadruge. Ako se hočete poslužiti tega novega sistema, zahtevajte takoj od zadruge potrebna pojasnila in prospekte.

Kreditna zadruga detajlnih trgovcev v Ljubljani

Selenburgova ulica 7, I. nadstropje.

Kupi takoj! Plačaj pozneje!

Svežo, športsko, osvajajočo pojava današnje mlade deklice izpopolnujejo svilenkasto mehki kodrasti lasje po Elida Shampoo.

ELIDA

SHAMPOO

napravi lasje svilenkasto mehke in kodraste.

Danilo Gorinšek:

Otroku, ki je zašel

Sredi ceste je jokal otrok. Zašel je bil. Mimo njega so švigali ljudje kot brez srca, brez duše... Otrok jih ni videl, niti slišal, samo temno kot strah mu je vstajalo iz duše in je vpilo po — materi. Zašel je bil. —

Bilo je to menda na pustni torek, zakaj tisti ljudje, ki so švigali mimo otroka brez srca in pogleda zanj, so ugledali že od daleč čudno oblečene in nališpane stvore. Mogoče so bili to ljudje. Saj je bilo na pustni torek.

Kaj bi otrok, zašel na cesti, kaj njegov jok!; ljudje so buljili samo v one čudno oblečene in nališpane stvore in so drveli za njimi. — Nikdo ni zapazil, da so — pohodili otroka. Tiho je umiral v trušču pustnih zijal...

Pa kaj pojde otrok na pustni torek na cesto!...

Lynkeus:

Prijateljice

Lepa žena je neozdravljivo zbolela in po dolgem hiranju začutila, da se ji bliža konec.

Dala je pozvati svoje prijateljice, da se poslovi od njih.

Vse so sedele okoli njene postelje, a bolnica, dasi je bila pri vsej zavesti, ni spoznala nobene izmed njih.

Dokler je namreč živela, ni nikoli pogledala svojim prijateljicam v obraz, temveč je z očmi, obrnjenimi v stran, vedno le opazovala in presojala njihovo obleko. Ker so ji sedaj žene, sedeče ob njeni postelji, kazale le svoje obraze, se ubožica ni mogla znajti in jih je zamanjala vse vprek.

Prevel F. P.

Vse torej kar želite, da bi ljudje vam storili, storite tudi vi njim.

(B. Pascal.)

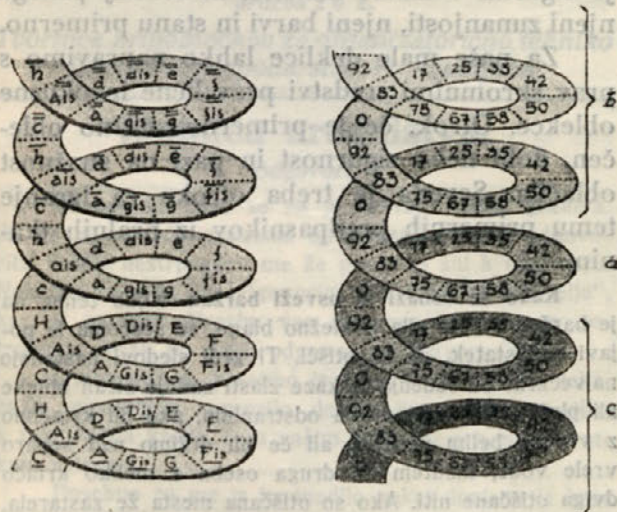
O harmoniji barv.

Prof. S. Šantel:

(Nadaljevanje.)

Za praktično uporabo zadostuje seve mnogo manjše število barv. Tako operira Ostwald s 24 toni, med tem ko naslanja slikar in strokovni učitelj Engel-Hardt svoja izvajanja v izvrstni knjigi o barvni lepoti pri tiskarskih delih² na delitev barvnega kroga na 12 delov. Ti deli so označeni s številkami iz 100-tonskega Ostwaldovega kroga. Številke pomenijo približno:

- 0 citron
- 8 rumena
- 17 oranžna
- 25 cinober
- 33 karmin
- 42 rdeče-vijoletno
- 50 modro-vijoletno
- 58 ultramarin
- 67 modro-zeleno
- 83 travnato zelena
- 92 rumeno-zelena

Sl. 2. Razdelitev glasov in barv v barvni spirali. a = nasičene pestre barve, b = svetlopeste barve, c = temnopeste barve.

² Rudolf Engel-Hardt: Der Farbenreiz im Druckwerk, zal. Julius Mäser, Leipzig.

Teh dvanajst tonov — mogli bi reči tudi polutonov — tvori barvno oktavo, ki se v številu tonov ujema z glasovno oktavo.

Različne 'oktave' dobimo na ta način, da primešamo oktavi nasičenih spektralnih barv belo ali črno ali z drugimi besedami, da jo osvetlimo ali potemnimo. Na ta način si moremo vstvariti večoktavno barvno skalo. Nazorno nam pokazuje to razvrstitev nanizanje glasov oz. barv na spiralah, pri katerih pomeni en zavoj eno oktavo.

Višjim muzikalnim tonom odgovarjajo torej svetlejši barvni toni.³

Spiralna barvna lestva, ki nam tako nazorno predočuje vrstitev barv z oktavami, ki leže ena nad drugo, pa nam vkljub temu ne pokazuje vseh možnih tonov. Glasbeni in barvni toni se dajo namreč še izpremeniti glede jakosti. Glas more biti močan ali šibek, kar označujemo z znaki *ff*, *f*, *mf*, *p*, *pp*. Tudi barva more biti močnejša ali šibkejša (medlejša). To si moremo predstavljati najbolje, če gledamo na našo barvno spiralo skozi sivo steklo ali tak prosojni papir. Pri tem nam ostane ohranjena vsa barvna spirala z vsemi svojimi toni, ki se pa izpremenijo proti sivi barvi. Pri dvojni ali trojni plasti tega prosojnega stekla ali papirja bi dobili tako barvni *p* ali *pp*. V praksi dobivamo medle tone, če primešamo barvam sivo (t. j. črno + belo). Čim bolj prevladuje torej siva barva, tem medlejša postane pestra barva iz barvne spirale.

Sedaj si moremo že jasno predstavljati sistem vseh možnih barvnih tonov. Razdelili jih bomo v pestre (sl. 2. a), v svetlopeste (sl. 2. b), v temnopeste (sl. 2. c) in končno v medle barve. Vsaka izmed teh barv se da dobiti tudi z mešanjem barvnih pigmentov.

³ Tu bodi omenjeno, da se ta paralela v toliko ne da znanstveno vtemeljiti, ker se razmerje med valovno dolžino enakih tonov v raznih oktavah pri glasovih oz. pri barvah ne ujema. Med tem, ko ima n. pr. mali c kvadratno število tresljajev od velikega C, ohrani isti barvni ton v raznih oktavah legah isto val. dolžino, torej isto štev. tresljajev. A to nas ne bo oviralo, da ne bi nadalje sledili naši paraleli, kajti nimamo namena pisati znanstvene razprave o akustičnih in optičnih problemih, temveč hočemo v naslednjem podatki samo nekoliko praktično estetskih navodil. Op. pisca.

(Nadaljevanje sledi.)

Modno poročilo.

POMLADANSKA MODA.

Danes prinaša naš „Domači prijatelj“ nekaj modelov najnovejših spomladanskih oblek. Za sprehode in obiske je posebno pripravna dvodelna obleka, ki je na sliki prva na levi strani. Pri elegantni obleki za popoldneve kaže moda izrazito in decentno sestavo večbarvnih modelov iz zamokle in svetle svile, georgetta ali svilnatega baržuna. Zgornji del je največkrat iz svetle ali vzorčaste tkanine, nasprotno je pa krilo enobarvno in lahne zvončaste oblike. Primerno vrezan šal iz iste tkanine, zavezan v apartno pentljo, lahko uporabljamo tu pa tam za slikovito spremembo. Lahko pa dosežemo tudi izrazite spremembe s šopkom cvetlic, ki naj so mehkih žametnih barv, pripete na rami z okrasno iglo. Tudi drugi malenkostni damski okraski napravijo na našem oblačilu prav prijetne efekte. Vsak tak okrasek daje obleki svojo posebno noto. Kar velja za popoldansko obleko, to velja tudi za plesno toaleta.

Sedanja moda nam pripušča precej svobode, da si lahko obleko prikrojimo in aranžiramo po svojem individualnem okusu. Pogoj pa je, da vsaka dama pozna samo sebe in da je sigurna v izberi modela, ki se naj prilaga njeni zunanosti, njeni barvi in stanu primerno.

Za naše male deklice lahko napravimo s prav skromnimi sredstvi prav lične in okusne obleke. Otrok, če je primerno snažno oblečen, dobi neko sigurnost in pazi na snažnost oblačila. Seveda je treba otroku za igranje temu primernih predpasnikov iz pralnih tkanin.

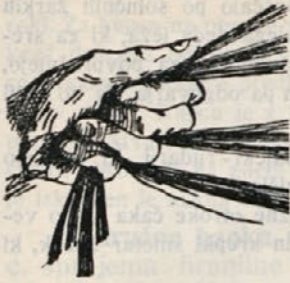
Kako se osnaži in osveži baržun. Kljub temu, da je baržun v rabi sila hvaležno blago, se sčasoma le pojavi nedostatek, da se otišči. Ti grdi sledovi nastanejo največkrat od sedenja in kaže zlasti zadnjo stran obleke ali plašča. Ta grda mesta odstranimo, ako jih krtačimo z vročim belim peskom, ali če jih držimo nad soparo vrele vode, medtem ko druga oseba z mehko krtačo dviga otiščane niti. Ako so otiščana mesta že zastarela, naj se obleko drži nad soparo vsaj 25 minut. Medtem časom naj se večkrat prilije vrelo vodo, da hlapienje ne poneha. Na to se baržun krtači proti črti. Umazan baržun se snaži s petrolejem. V to svrhu pomočimo baržunasto krpo v petrolej, ž njo prav krepko drgnemo madež proti črti, ga nato skrtačimo in prezračimo.

Mastne madeže na ovratnikih odstranimo, ako jih drgnemo s prerezano čebulo.

Čitajte oglas „Figol“.

ORGANIZATOR

Knjigovodstvo za

vse
vrste
obratov:

prihrani	70% dela material prostor denar
omogoča	pregled prihranitev troškov dispozicije
jamči	točnost dnevni zaključek
nudi	velik uspeh pri malenkostnih troških

Glavni organizacijski pripomoček!
modernega obrata.

Strokovno zamišljene kartoteke

ZAHTEVAJTE PROSPEKT

Oglejte si naše izložbe na Aleksandrovi
c. 7 in zahtevajte neobvezno predvajanje
najmodernejših organizacijskih sredstev.

ORGANIZATOR

družba z o. z.

Tvornica pripomočkov za organizatorično tehniko
in umno gospodarstvo — Ljubljana.

Listnica uredništva.

Odgovoril.

V zadnjem času se mi je nabralo toliko gradiva, da mi ni mogoče vsakemu posamezniku takoj odgovoriti. Veliko nestrpnost me že ponovno sili k odgovoru. Nekateri žele, da jim odgovorim v „Domačem prijatelju“, kar ni mogoče. Prosim vse one nepočakance za potrpljenje. Vsak bo dobil odgovor ob pravem času.

Iz inozemstva, posebno iz Amerike me je že nekaj naših naročnikov naprosilo, da naj jim preskrbim stike s tukajšnjimi krogi. Tem našim prijateljem bom v kratkem ustregel.

Posebno pa me je iznenadilo nekaj dopisov iz krogov podeželske inteligence. Vsebina teh pisem je nezadovoljnost s sedanjimi razmerami, ogorčenje proti pisavi naših dnevnikov, mržnja napram sedanjim strankarski politiki, ki s svojim hujskanjem razdvaja ljudstvo in drugo. V nekaterih pismih tožijo naše naročnice o svoji zapuščenosti, da životarijo v svojem kraju dolgočasno življenje, brez vsake spremembe, brez nade na boljše čase, one, ki so v državni službi smatrajo svojo name-

stitev na deželi za pregnanstvo, za kazen in bogsigavedi kaj še. Čutijo se nesrečne, v svojem poklicu ne najdejo duševnega miru in so z usodo sila nezadovoljne. Naj citiram samo delno vsebino dveh takih dopisov.

„Življenje v našem kraju je silno pusto. Nimam nikogar s komur bi občevala. Tu v naši vasi so tri učiteljice in učitelj, župnik, kaplan, občinski tajnik in jaz, ki sem uslužbena na pošti. Razmere so take, da se gledamo postrani in živimo vsak zase. Čutim se v tem dolgočasnem kraju zelo nesrečno. Obupala bom, če ne bo boljše. Edina uteha so mi knjige in revije. Če mi morete, pomagajte mi! Rada bi postala sotrudnica pri Vašem listu.“

Izvleček drugega pisma se glasi:

„Vidim v življenju eno samo neskončno krivico, eno samo grozo, en sam nesmisel. Padam iz brezupa v brezup, živim, pa ne vem, čemu,“ itd.

Taka brezupna pisma dajo veliko misliti. Kaj naj bo temu vzrok? Ali povojna doba? Ali so ljudje brez vsake energije? Ali je življenje res tako strašno odvratno? Kako naj se temu odpomore, ko ima vsak svoje želje? Preskrbeti stike z umetniškimi in inteligenčnimi krogi in pisatelji? Ali jim bo to izpolnilo vrzel v njih življenju? O tem dvomim!

Če moja sodba kaj velja, tedaj je tak obup neupravičen. Saj nudi življenje vendar toliko lepega. Boj za napredek, boj za obstanek nam da toliko različne spremembe. Moj nasvet je: iščite v delu uteho. Na deželi je za našo inteligenco še toliko neobdelane grude, da je dela dovolj za vse. Širite propagando za eno ali drugo idejo, o vzgoji mladine, izobrazbi, o gospodarstvu, širite idejo združništva in drugo. Naš kmet potrebuje še mnogo poduka o vseh teh stvareh. Hvaležen krog boste našli tudi s predavanji, s podukom o sadjarstvu in vrtnarstvu, ustanovite pevske krožke, podučite deklice v ročnih delih in ljudje Vam bodo hvaležni in Vas bodo spoštovali. Če pa že razmere v posameznem kraju ne dopuščajo takega udejstvovanja (kar pa dvomim), tedaj je dovolj drugega dela, kjer se lahko posameznik udejstvuje, n. pr. zbiranje zgodovinskih podatkov, gradivo o ostankih narodnih umetnin in popis šeg, običajev in navad, opazujte vaško deco, ki da dovolj gradiva za posamezne črtice itd. Če niste zmožni za samostojno pisateljstvo, tedaj prevajajte kratke povesti iz tuje literature. Dela je preveč. In v delu boste našli zanimanje, mir in zadovoljnost.

Če želite družbo, tedaj vzbudite zanimanje za Vaš kraj, organizirajte izlete in „ljublanski purgarji“ bodo že iz radovednosti prirejali izlete v Vašo okolico. Sploh se zanimajte za šport in turizmo. Sedanje materijelne razmere, pri skromnem življenju, že deloma dopuščajo male prihranke, ki Vam omogočijo v poletju oddih na morju ali v planinah. V zimskem času je na deželi povsod dovolj snega in primerne terena za smučanje. Treba je le preskrbeti nekaj skromnih prenočišč in boste imeli vsako nedeljo, ob dobrem snegu, dovolj tovarišic in tovarišev, pri katerih boste našli potrebno razvedrilo.

Ni mi sicer poznana starost posameznih dopisnikov in dopisnic, kar pa je za zgornje vrstice vseeno. Športa se danes poslužuje že staro in mlado.

Torej v koš z obupom. Držite se principa: Šest dni trdega neumornega dela, en dan pa naj bo za razvedrilo in zabavo. Ponavljam še enkrat, samo delo Vas spasi, samo delo Vam da dušni mir in le z delom boste dobili energijo, da premagate trenutke duševne depresije. Govorim iz lastne izkušnje. Če se me loti lenoba, tedaj imam neverjetne zahteve in želje. Če pričnem v takih trenutkih razglabljanja o smislu življenja, vidim, da je vse samo pena, privid, fata morgana. Ravno radi tega pa delam dnevno najmanj dvanajst ur, pa tudi več, če je treba pa od zore do pozne noči. Po dovršenem delu pa sem tako neizrečeno zadovoljen, življenje mi je tako lepo, nudi mi toliko spremembe in raznoličnosti. Borba z delom je tako napeta in zanimiva, da mi res ne preostaja časa za pogubonosne črne misli. Seveda so tudi večkrat razburljivi dnevi, ki napravijo človeka nervoznega. Pa kaj zato. Nedelja pa je moja. Takrat pohitim v naravo. V zimi in zgodaj pomladi sem vse nedelje v snegu, v poletnem in jesenskem času pa v gorovju, ob vodi ali v gozdu. In takrat uživam ono, kar mi nudi naš lep božji svet.

Kdor pa v delu ne najde utehe, ta bo celo življenje nesrečen in temu ne vem pomagati.

Urednik.

Gustav Strniša: Dedek „Jež“.

Založili smo mladinsko zbirko našega priznanega pesnika, katera izide letos za Binkošti.

Poleg Župančičevega „Cicibana“ je „Dedek Jež“ vsekakor ena najboljših mladinskih zbirk.

Pesnik Strniša se s preprosto naivnostjo poglubi v otroško dušo, pohaja z deco po gozdu, kjer se zabavajo

na drevju pritlikavci in se spuščajo po solčnih žarkih na tla. Otroci se razvesele malega deda ježa, ki ga srečajo na gozdni stezi, se mu čudijo in ga povprašujejo, zakaj ima toliko šivank, on jim pa odgovarja, da bo sešil za zimo toplo suknjico.

Pesnik seznanil deco s palčki-rudarji, ki kopljejo zlato za svojo kraljico Snegulčico.

Medtem ko pridne in snažne otroke čaka samo veselje, preti umazancem metla in krepki smetar Jožek, ki jih bo odnesel v smeti.

Princ Rosan čeli cvetkam rosne bisere, veverica pa vabi otroka v svoj visoki domek.

Še mnogo drugega lepega in zabavnega nudi knjižica, ki bo opremljena s krasnimi slikami grafika E. Justina in bo stala samo 10 Din. Knjigo toplo priporočamo. Posebno bo dobrodošla šolskim knjižnicam in birmanjskim botrom kot darilo za pridne birmance. Naroča se lahko takoj pri upravi „Domačega prijatelja“, Aleksandrova cesta 7.

Opozarjamo na oglas Kreditne zadruge detajlnih trgovcev v Ljubljani. Ta sistem je prišel do nas iz Amerike preko Nemčije, kjer se je že popolnoma udomačil. Kreditna organizacija, kakršno so si ustanovili ljubljanski trgovci, more koristiti tako odjemalcu kakor tudi trgovcu. Odjemalcu, ki bi želel kupiti na obroke, ni potrebno obračati se na trgovca, temveč na kreditno organizacijo, ki mu dovoli kredit, potem ko je zadostil zahtevam, ki so pri kreditiranju običajne. Od kreditne organizacije prejme izkaznice, ki se glasijo na različne okrogle zneske (10, 25, 50, 100 Din). Te izkaznice pa mu služijo kot plačilno sredstvo v vseh trgovinah, ki so pristopile k tej organizaciji skupno s petimi mesečnimi ob-

»Etoile«

gorčica (senf)
je najboljša!

Dobi se v vseh specerijskih in delikatesnih trgovinah.

FIGOL
APOTEKA
DR. SEMELIČ
DUBROVNIK 2.

MNOGIM ŠE NI ZNANO,

da so bolečine v želodcu in v črevesju, glavobol, nervoja, nespanje, slab tek in vnetje hemeroidov posledica slabe prebave, ki jo pa zanesljivo urejuje in popolnoma ozdravi znano odvajalno sredstvo FIGOL. Prepričali se boste tudi Vi, da Vam preizkušeno specijelno zdravilo uredi prebavo in povrne ljubo zdravje. FIGOL razpošilja Dr. Semelič, lekarnar v Dubrovniku 2., po poštnem povzetju z navodilom. Originalni zavojček z vsebino 3 steklenic Din 105.—

"	"	"	"	8	"	245.—
"	"	"	"	1	"	46.—

s poštino vred. Sleherni dan prejemam mnogoštevilna zahvalna pisma o uspešnem delovanju FIGOLA.

Pri nakupu srečk razredne loterije, vojne škode in vseh vrednostnih papirjev se obrnite na

ZADRUŽNO BANKO
v Ljubljani, Aleksandrova cesta.

IVAN KOŠAK
SLIKAR IN PLESKAR
LJUBLJANA, Bleiweisova cesta št. 15

roki. Za kupca na obroke veljajo iste cene kakor za vsakega drugega odjemalca, ki plača v gotovini. Za njega so nakaznice, katere predloži šele po izvršenem nakupu, gotov denar. Kupcu je s tem dana možnost, nabaviti si potrebne stvari na obroke v raznih trgovinah in odplačevati obroke le na enem samem mestu. Od kreditiranja je izključen le nakup živil in luksuznih predmetov.

Zadružna banka v Ljubljani, Aleksandrova c. sprejema hranilne vloge na knjižice ali na tekoči račun. Vršiti vse devizne in valutne ter vse v bančno stroko spadajoče posle.

Dopisni knjigovodski tečaj.

V Ljubljani se je osnoval Dopisni knjigovodski tečaj, ki ga vodi priznani strokovnjak prof. Franjo Sič. Ta dopisna šola ima namen izvežbati vsakega lajka za dobrega knjigovodjo potom mesečnih pismenih razlag. Tudi lahko vsakdo po končanem tečaju položi pismen izpit za perfektnega knjigovodjo.

Dosedaj so izšle štiri mape. Učna pristojbina je malenkostna. Informacije se dobe v Ljubljani, Vogelna ulica 3/I.

„Slabokrvnim“ nudi sedaj sama priroda priliko za hitro ozdravljenje, ker so to najboljši

meseci za pojačenje krvi z — **Energina** — železnatim vinom. Za ozdravitev in pojačenje krvi pri odraslih in deci zadostujejo 3 velike steklenice. Dobiva se v vseh lekarnah. 1 velika steklenica s točnim navodilom Din 40. 3 steklenice **ENERGIN** železnato kina vino za Din 128 po-

Pri zavarovanju se vedno obračajte na Splošno zavarovalno zadrugo v Ljubljani, ki vrši ljudsko zavarovanje z domačimi hranilniki. Z vplačili po 2 Din dnevno se Vam izplača po preteku 20 let 18.000 Din. Če pa umrjete, se pa izplača Vašim dedičem, četudi bi umrli prvi dan zavarovanja 10.000 do 17.200 Din. Obenem ste brezplačno zavarovani za popolno invalidnost. V slučaju smrti vsled nezgode se izplača poleg zavarovalnine še 10.000 Din.

Tudi za vsa druga zavarovanja Vam daje Splošna zavarovalna zadruga vse nasvete in informacije popolnoma brezplačno in za Vas neobvezno.

Nasveti.

Kdor rabi kak nasvet katerekoli vrste, dobi potrebno pojasnilo od podpisane uprave. Za odgovor je priložiti 2 Din v znamkah.

Uprava.

Tvornica kemičnih in farmacevtskih preparatov
Ph. Mr. J. Kolář, Ljubljana VII.

Priporoča cenjenemu občinstvu:

Emulsia olei Jecoris proti slabokrvnosti in tuberkulozi.

L. Mikuš, Ljubljana

Mestni trg šte. 15

Na malo **Dežniki** Na veliko

Ustanovljeno leta 1839

Ivan Žitnik
čevljarski mojster
Ljubljana, Jeranova 9

izdeluje vsakovrstne čevlje po najnovejši modi.
Prvovrstni izdelki.
Solidne cene.

Strojno mizarstvo

RUD. SRIMŠEK

se priporoča za vsa stavbinska v to stroko spadajoča dela.

LJUBLJANA, Linhartova ulica šte. 16

**Vanilijev
sladkor**

ADRIA

ADRIA

**Pecilni
prašek**

SMEŠNICE.

V šoll.

Učitelj: „Sedaj bomo tvorili stavke z osebnimi zamki: Jaz, ti on, itd. Če torej n. pr. oče reče: „Jaz grem,“ kako bi potem mati rekla očetu?“

Učenec: „Ti ostaneš doma!“

Zagovoril se je.

Nuša: Povej, ali me boš imel potem, ko bova poročena, tudi tako zelo rad?“

Dušan: „Srček moj, kako le moreš o tem dvomiti? Poročene žene imam že od nekdaj najraje.“

Tajnost.

„Ali držita Dana in Zvonko svojo zaroko še vedno tajno?“

„Da seveda, saj tako trdita vsem.“

Kaj je vljudnost?

Sinko: „Oče, kaj je to ‚vljudnost‘?“

Oče: „To je umetnost, da drugim ljudem ne pokažemo, kaj o njih mislimo!“

Stric: „Ako dobro napraviš izpit, plačam vse tvoje dolgove!“

Študent: „Tako? Ali naj se torej mučim samo za svoje upnike?“

V trgovski šoli.

Gospod profesor vprašuje dijake o krajsanju in pomenu naslovov trgovskega značaja, kakor na pr.: „Tit.“, „P. n.“, „S. t.“ itd. V predzadnji klopi sedi verno poslušajoč dijak, ki se že v svoji zgodnji mladosti peča s politiko.

„No, Čemažar, vpraša profesor: „Kaj pa pomeni kratica ‚p. p.‘?“

Nadebudni fant vstane in se odreže: „Kratice PP pomeni — Pašič Pribičevič!“

Šolska naloga: Zgodovina o Križarjih.

Križarji so prinesli dvoje zlo, ki sta še mnogo stoletij trpinčili človeštvo: azijsko kugo in — nastavek.

„Ako bi ne gledala ravno vaša mati semkaj, vam bi ukradel poljub!“

„Sramujte se gospod! — Sicer pa je moja mati zelo kratkovidna.“

Res je.

Soproga možu, ki je zdravnik:

„Poglej Ivan, tu v listu berem, da dobe moški sive lase od klobukov. Ali je to res?“

Mož: „Seveda, toda od klobukov njih žena!“

**SPOZNAVALCI STROJEV
KUPUJEJO LE**

PFAFF

ŠIVALNE STROJE,

ki so med vsemi najboljši in priporočljivi za rodbino, obrt in industrijo. Solidne cene. Plačljivo tudi na obroke.

V zalogi samo pri tvrdki:

IGN. VOK, LJUBLJANA

TAVČARJEVA ULICA št. 7.

NOVOMESTO, Glavn. trg.

Ako želite zdravo
in dobro kavo
vporablajte vedno

**KOLINSKO
CIKORIJO**

izboren pridatek
za kavo!

„CAPTOLIN“

po izjavi angleških in francoskih specialistov svetovno priznано najboljšo sredstvo zoper izpadanje las in lasnem prhljaju.

Po kakovosti las uporabljamo suhi ali pa mastni „Captolin“, kateri ima poleg sigurnosti učinka še prijeten duh. „Captolin“ prepreči izpadanje las, ozdravi že bolne korenine in pri daljši uporabi pri pleši zopet začno rasti lasje. Zato je neobhodno potrebno, da se vsak poslužuje „Captolina“.

Dobavite si ga lahko v vseh lekarnah, drogerijah, brivcih in lasničarjih.

Natančnejša pojasnila daje, kakor tudi vsa naročila promptno izvršuje:

**Generalno zastopstvo „Captolin“ Paris
FRANJO ROŽIČ
LJUBLJANA VII -- Celovška cesta 71**

Favorit modni album sezonski . . . . . Din 26.—.

Favorit mesečnik stane . . . . . Din 8.—.

Od teh dveh modnih zvezkov se dobe vsi posamezni kroji v različnih velikostih. Cena krojev 5.—, 10.—, 12.— in 15.— Din.

Naročajo se edino le pri tvrdki

A. KRISPER, Ljubljana, Mestni trg.

Glavno zastopstvo za Slovenijo.

Rudolf Saksida

mestni zidarski mojster

Pojanska cesta šte. 71
nasproti klavnice.

Jernej Jelovšek

Rimska cesta 11

Lakiranje in tapeciranje vsako-
vrstnih vozov po primernih cenah

JOSIP MARN

pleskar, ličar, sobo-
in črkoslikar

LJUBLJANA

Dunajska cesta šte. 9.

FRANC SEVER

STOLARSKI MOJSTER

LJUBLJANA

CESTA DVEH CESARJEV ŠTEV. 10.
(MESTNI LOG.)

TEHNIČNI BIRO
LJUBLJANA, Gradišče 13

izvršuje načrte vsakojih zgradb, zunanjo in notranjo arhitekturo, interierje proračune; stavbno vodstvo, strokovna mnenja, dekoracije i. t. d.

Napake, storjene pri projektiranju in gradnji stanovanjskih hiš, gospodarskih in tvorniških poslopij imajo dalekosežne posledice. V večini slučajev jih ni mogoče več popraviti. Eventuelne naknadne preureditve prostorov so zvezane z visokimi stroški.

Zato se obrnite predno projektirate in gradite na nepristranskega tehnika, ki Vam bo stal z nasvetom na strani in bo ščitil Vaše interese.

S tehničnim zastopstvom zvezani stroški so minimalni v primeri s tem, kar si lahko v vsakem

slučaju prihranite na gradbenih stroških, poznejših popravilih, preureditvah i. t. d., če so načrti racionalno zasnovani in je tudi stavba tehnično brezhibna. Zato se obračajte pismeno ali ustmeno na edino tehnično pisarno te vrste, ki sama nima interesa na izvršitvi gradbenih in drugih profesionalnih del, ker štiti v vsakem slučaju le stavbnega gospodarja. Iskoristite naše dolgoletne izkušnje v tehničnem in pravnem oziru in nam sporočite Vaš cenj. naslov, da Vam moremo staviti podrobno oferto.